

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΕ ΜΑΡΤΙΟΥ Παρά τὸ θπουργεῖον τῶν Ἐσπερικῶν

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΛΗΡΩΤΕΑ Ἐν Ἑλλάδι... Δρ. 10 Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΙΩ. Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπιστολαὶ ἐξ Ἀθηνῶν, ὑπὸ Ἰαβ. — Ἡ Κοή τῆς νῆσος ἡ Σανίς; ὑπὸ Ἰ. Δ. Κωνδουλάκη. — Φοῖνις ἐν Μεσολογίῳ, πᾶσιμα Ἀχιλλέως Πιρᾶσκου — Ἐσπεριναὶ Διηγῆσεις. Ὁ πρῶτος ἔρωσ τοῦ Βύρωνος ὑπὸ Elie Fougères. Μετάφρασις τῆς κ. Αἰχ. Ζ. — Ἀνάλεκτα. — Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. — Ἰδιαιτέρως γράμματα. — Νέα βιβλία. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Τὰ Δύσκολα Χρόνια τοῦ Διέκτου. — Σελ. 177—188.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

29. Ιανουαρίου 1888.

Πολλάκις μοι ἐξέφρασας τὴν ἐπιθυμίαν, καλέ μου φίλε, νὰ σοὶ γράψω ἐκτενῶς τὰ ἐν Ἀθήναις συμβαίνοντα. Ἐὰς ἐπιστολάς σου θὰ τὰς φυλάξω, μοὶ εἶπας, καὶ αὐτοῖον, μεθ' αὐτοῖον, μετὰ ἐτηφυλλομετρῶν αὐτάς, θὰ ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου τὰ ἔργα καὶ τὰς ἡμέρας τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἧτις διὰ τὴν πατρίδα μας ἐν γενεῇ, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὴν πρωτεύουσάν της, δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ ἐτη ἀτάκτου ἐφήβου, νῦν μόλις μορφωμένου σωματικῶς καὶ πνευματικῶς. Καὶ τίς δὲν θέλει νὰ ἔχη τὰς εἰκόνας τῶν αἰσίων τοῦ ἡμερῶν! Δὲν λέγω, προσέθετες, ὅτι εἰκόνας τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶνε δύσκολον νὰ ἱστήσῃ τις ἀπὸ τὰ μέγα ἐκείνη ἐργασίαν, ὅπερ καλεῖται ἐφημεριδογραφία καὶ ὅπερ ἔχον ἐστραμμένους τοὺς ἀπειραρίθμους φανούς του πρὸς πάντα τὰ μέρη τοῦ ὄριοντος φωτογραφεῖ μετὰ πάσης λεπτομερείας καὶ τὴν ἐλαχίστην συγχρονον κίνησιν. Τούναντιον ὁ βαθύς ἐρευνητῆς τοῦ παρελθόντος ἐκείθεν ἄς ζητήσῃ τὰς ὑπερμεγέθεις πλάκας, ἐφ' ὧν σημειοῦσι τὴν παροδὸν τῶν οἰ χρόνοι, τὰ δ' ἐπ' αὐτῶν ἔχῃ ἄς λάβῃ ὡς βάζον καὶ θεμέλιον τῶν μελετῶν του. Ἀλλ' ἐγὼ ἰλιγυῖω καὶ εἰς τὴν ἀπλήν ἐτι σκέψιν, ὅτι, ἵνα ἐπαναφέρω εἰς τὴν μνήμην μου καλὰς τινας ἢ καὶ κακὰς ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν ἡμερῶν, δεόν μετὰ τινας χρόνους νὰ λύω τὰ κολοσσάτα δέματα τῶν ἐφημεριδῶν, ἅτινα ἐν ἀπεράντῳ πάλιν πρέπει νὰ φυλάσσω ἀποθήκῃ, ἐκ δὲ τῆς κόπωσης, ἧτις θὰ κατακαλύπτῃ αὐτά, εὐθὺς εἰς ἀρχῆς νὰ περιθλάσσω ὡς ὑπὸ τῆς ἀλγεينوτέρας τῶν ἀθηναϊκῶν ἀναμνήσεων. Καὶ προτιμῶ ἀπλούστατα μίαν δέσμη ἐπιστολῶν...

Τῆς ἐπιθυμίας σου ἐκείνης ἐπέφεθη ἐπὶ πολὺ ἂν ἦν ἰκανὸς νὰ ἀναλάβω τὴν ἐκπλήρωσιν. Τὸ ἔργον καὶ νῦν ἐτι μοὶ φαίνεται δυσχερές. Τὰ συμβαίνοντα ἐν Ἀθήναις εἶνε τόσῳ πολλὰ καὶ οἱ οφθαλμοί μου τόσῳ ὀλίγοι! Ἀλλ' ἐσκέφην καὶ πάλιν. Ἄν καὶ τὸ ἐλάχιστον γεγονός εἶνε συνήθως ὁ μικροσκοπικὸς σπόρος, ἐξ οὗ

ἀναφυῖ ἰσῶς δένδρον κολοσσικὸν ἐν τῷ μέλλοντι, ἄς ἀφήσω τοὺς σπόρους ὑπὸ τὴν γῆν, ἧτις τοῦς κρύπτει ἐν τοῖς κολποῖς τῆς, καὶ ἄς παρτήσῃ μόνον τὰ φυόμενα, τὰ θάλλοντα δένδρα. Ἄς σοὶ γράψω μόνον περὶ τῶν καρπῶν οὗ, ἀνεπίδουσι, κἀποτὲ δὲ καὶ περὶ τῆς φυλλοζήρας, ἧτις τὰ ἀπαιτεῖ. Τὸ τοιοῦτον δὲ εἶνε ἐργώδες, αὐτὸ δὲ εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ ἐναστῶτος, ἢν ζητᾷς, ἧς θέλεις νὰ φυλάξῃς τὰς σελίδας. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ εἶνε τὸ ἡμισυ τοῦ παντός, ὡς λέγουσι καὶ ἡ ἰδική σου ἐπιθυμία ἐκπληροῦται ἤδη κατὰ τὸ ἡμισυ, ἀπὸ ἄρχομαι καὶ ἐγὼ τῶν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπιστολῶν μου...

Ἀλλὰ θέλω καὶ μίαν διὰ τοὺς κόπους μου ἀμοιβάν. Ἄν τὰ κυριώτερα γεγονότα, ἅτινα θὰ σοὶ ἀφηγοῦμαι, μὲ παρσῶρῃσι κάποτε εἰς κρίσεις αὐτηγάς, ἂν μοι γενῶσι σκέψεις παραδόξους ἂν μὲ ἐκτροχιάσωσιν εἰς διχιδάλου πικραδίσεων ἂν προκλῶσι τοὺς γέλωτας ἢ τοὺς στεναγμούς μου, ἂν πῆλο, καθιστῶσι τὰς ἐπιστολάς μου σκηλῆν, ἐφ' ἧς θὰ πικροτάωνται ἐνθάδε τραγωδίαι ἢ κωμωδίαι, ἢ καὶ ἀμφότερα ἅμῳ, μὴ ὑπόσχεσαι ἐκ τῶν προτέρων ἀφείναι ἀμυρτιῶν δι' ἐλατῶτα, καλέ μου φίλε;

Ἐὼν δὲν ἐφοβοῦμην μήπως αἰ περιστάσεις μὲ διαψέσωσι, θὰ σοὶ ἔλεγον, ὅτι πνευματικώτερος βίος ἤρξατο ἀπὸ τῶν πῶσιων ἡμερῶν τοῦ ἔτους τοῦτου ἀνατέλλων διὰ τῆς Ἀθήνας. Καὶ ἂν δὲν ἦ μὴν πεπεισμένος περὶ τούτου, δὲν θὰ σοὶ ἔγραψον, διότι δὲν μοὶ ἀρέσκει νὰ γίνωμαι ἀγγελὸς κακῶν, οὐδέ τις δὲ ἀρνείται, ὅτι τὰ τῶς ἀπαχολοῦντα ἡμᾶς ζητήματα δὲν ἦσαν τὰ καλλίτερα. Εἶχε καταντήσῃ νὰ θεωρῶμεν ὡς εὐτύχημα τὴν ἀνακάλυψιν τῆς εἰκοστῆς ἀνορθογραφίας πτωχοῦ τινος ὑψηλοῦ, ἵνα ἐξυπνώμεν διὰ ν' ἀναγνώσωμε τίς ἔδωκε γέφυρα τὴν παραμονὴν, καὶ ἰδέσκησαν ὁ κ. Α. καὶ ποία φιλικὴ οἰκογένεια ἐθάπτισε τὸ πορφυρογέννητον αὐτῆς νεογνόν ἢ εἶχε κλημένον; τοῦ φίλου τῆς εἰς ἱκρῶν χαριτόβρυτον σὺνναστροφὴν καὶ νὰ κοιμῶμεθα τὴν νύκτα διὰ νὰ σωθῶμεν ἀπὸ τὰς μικρᾶς εἰδήσεις περὶ ἐκδόσεως νέων ἐφημεριδῶν, ὡς νὰ ἦσαν πλήρεις αἰ παλαιαί, περὶ ἰδρύσεως νέων συλλόγων, ὡς νὰ μὴν ἦσαν κενοὶ οἱ παλαιοί, περὶ αὐτοκτονιῶν κατὰ μονάδας, φόνων κατὰ δεκάδας καὶ κλοπῶν, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Ἀλλὰ τὸ σωτήριον 1887, ὅπερ ἰδίᾳ ἔδοξάσθη διὰ παρομοιῶν κατορθωμάτων, ἀπὸ μᾶζ ἐκλεψεν ἐν ἔτος ἀπὸ τὴν ζωὴν μας καὶ τὰ ἰσχυρὰ νομίσματα ἐκ τοῦ Μουσειοῦ μας, μετετέθη εἰς τὴν αἰωνιότητα, ὅπου

βεβχίως δὲν σκοπεῖ νὰ τὸ ἀκολουθήσῃ ἡ δικαιοσύνη ἐν τῷ ἀνεκρίνῃ. Καὶ ἦθε τὸ διάδοχον πάντῃ ἀνόμιον τῷ προκατόχῳ. Αἱ Χάριτες, εἰς ἃς ἦτο ἀναιθεμιμένον ἄλλοτε νὰ ἐνθαρρύνωσι καὶ ἀνταμειβῶσι τοῦς εὐεργετοῦντας, καὶ νὰ ὑπομνησῶσι τοῖς εὐεργετούμενοις τὰ ἱερὰ τῆς ευγνωμοσύνης χάρις, τὸ συγώδευον. Καὶ ἰδοὺ φέροι μεθ' ἐκτουτοῦ δωρεᾶς εἰς τὸ ἔθνος καὶ πλέκει δαφνίους στεφάνους διὰ τοὺς εὐεργέτας αὐτοῦ. Ἰδοὺ ἡ Κασσαβέταιος Γεωργικὴ σχολή. Τὸ περιάλπητον Χάρι τῆς Γραβιάς, ἀπὸ δὲν κληροειπώθη πένουσι, θὰ σωθῇ ἔπιτος. Ἡ εὐγλωττος φωνή, ἧτις δὲν ἤκουετο τῶς εἰμὴ ἐντὸς τῶν στενῶν τοίχων τῶν δικαστηρίων, ἢ τοῦ κ. Κυργουσίου, ἀντηγεῖ εὐαρέστως εἰς τὰ ὦτά μας, διὰ πανελληνίου ἔρανον σώζει τὸ ἱερὸν μνημεῖον καὶ κηδιστὰ προσπίλες εἰς πᾶσαν ἐλληνικὴν γωνίαν τὸ ὄνομα τοῦ σωτήρα. Ἐτύχησε συμπτῶταίς βοηθοῦσι τὰς ἀναπτυσσομένης ἀγχθᾶς διαθέσεις. Ἡ ἐκκτονταστῆρις τοῦ Βύρωνος γεννᾷ ἐνθουσιασμόν, προκαλεῖ βόρξιας ἀναμνήσεις, ἀνακαλεῖ εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν τὸ Μεσολόγγι, τὸ ἠρωϊκὸν καὶ ἐπᾶξιον τοῦτο μνημεῖον τοῦ μεγάλου βάρδου τοῦ αἰῶνος, λυεῖ τὰ βλαύτικα πρὸς ἴδρυσιν νέου ἀνδριάντος εἰς τὸν μέγαν υἱόν, ὃν δυο ἀμφισπῶντοῦσι πατρίδες. Τὰ μνημεῖον, ὅπερ αἱ Ἰταλί ἐγειροῦσιν ἐτέρῳ ποιητῇ τιμήσαντι τὴν πατρίδα τῶν, ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν ἰδικὴν μας, τὸ Ἑλληνι Φωσκόλω φέροι. Τὸ ὄνομα του ἐπὶ τὰ χεῖλη πάντων, τὸ ὄνομα του ἀναμνησθεῖ τὴν ἐν τῷ πρόσωπῳ του ἐκπατρισεῖσιν τότε ποίησιν, καὶ αὐτὴ τὴν ἐκπατριζομένην ἤδη τέχνην. Οἱ φιλότεχοι συνέρχονται, συσφραματοῦνται πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ὑποστήριξιν τῆς. Ὁ Παύλοσος ἀμιλλώμενος συγίστᾷ καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν, ἀμιλλώμενος ἀναλαμβάνει νὰ ἐγειρῇ μνημεῖον εἰς τοὺς ἀγνώστους ἠρώας μας. Βλέπεις πόσα ἄρα πράγματα ἔφερον μεθ' ἐκτουτῶν αἰ σφνοδεύσασθαι τὸ νέον ἔτος Χάριτες;

Ἦδη θὰ σοὶ γράψω μόνον περὶ Βύρωνος. Προσκληθεῖς ἐσπευσα νὰ μεταβῶ εἰς τῆς ἐορτῆν, ἢν ἐπὶ τῇ ἐκκτονταστῆριδι ἐτέλεσε ὁ διὰ τοῦ ὀνόματός του τιμώμενος σύλλογος. Ἀλλὰ πρὸ ἐμοῦ χιλιάδες κυριαλετικῶς εἶχον σπεύσει καὶ ἐδέησε νὰ ἀναλάβω ἀγῶνα ὑπεράνθρωπον, ἵνα εἰσέλθω εἰς τὴν σημασιοτόλιστον τῆς Νομικῆς σχολῆς αἰθουσαν. Οἱ ἀγῶνές μου τέλος ἐστέφθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας χάρις εἰς εὐεργετικόντι ρεύμα ἀνθρώπινον, ὅπερ μὲ παρέλαβε καὶ μὲ ἔφερε πρὸ τοῦ βήματος σχεδόν. Στρέφω τὸ βλέμμα δεξιά, ὄλαι αἰ ὄραται καὶ ἀσχημοὶ κυρίαν τῶν Ἀθηνῶν. Στρέφω ἀριστερὰ, ἀνδρες

δλων των τάξεων δλων των ηλικιών, δλων των μορφών. Όσοι ήδυνήθησαν περίσταντο. Οι πολλοί, διότι επρόκειτο περί του Βύρωνος. Άλλοι, διότι ούδέποτε ήκουσαν δμιλουτάτα τόν πολίτην Ραγκαβήν τόσα έτη άπάντα εις τή ξένα. Καί άλλοι πάλιν, διότι θά άπήγγελλον ό έθνικός ποιητής. Ο έπίτιμος του Συλλόγου πρόεδρος κ. Τυπαλδ. Κοζάκης διά μικράς περι του Βύρωνος εισαγωγής διδει τον λόγον τέλος εις τον ήτορα και άνέρχεται ούτος εις τό βήμα· άλλ' ή άσθενής του προσβύτου φωνή που να κατιούση του θυρούου. Άκούονται φωναι:— Έπάνω, επάνω, δηλούσαι ότι, άνεργομένου επί της εξέδρας του ήτορος, θά κατέπευεν ό θυρούος. Καί πράγματι διά χειροκροτημάτων ραγδαίων υπεδέθημεν την άνοδόν του εκεί και ή τάξις άποκατέστη. Άλλ' ήτο άσθενής ή φωνή του. Συνεκινείτο ό άγορητής άναγινώσκων τον πανηγυρικών, και αι πρώται μόνον σειραι τον ήκουσαν δλοκληρον. Ηρώτησα φίλον τινα, θέσαι άτυχέστερον έμώ, άν ήκουσε τον λόγον. — Του κ. Ραγκαβή; Όχι, μοι είπεν ήκουσα τον λόγον της κ. Α.—Περί Βύρωνος έπίσης; — Όχι, περί άλλου τινός... Έγώ έμεις ούδέ λέξιν άπόλεσα. Ο σοφός γέρον, άφού έχαρακτήρισε την έορτήν ως καθόδημον τον άπότιμον φόρου πανδημου εύγνωμοσύνης, συνήγαγεν έώρατα άνθη εκ του κήπου της ιστορίας και έπλεξε τον στεφανον εκ του άληθους ποιητού της καρδιάς και του νοός του τό μέγα και ύψηλόν ούχι πλέον δι' άρμονικών στίγων άπταιστου έντελείας, άλλά διά πράξεων επιδύκωντος γενναίων και εύλών. Τόν έπαρουσίασε ψάλλοντα την Έλλάδα πρό της εξέγερσώς της: «Όραία Έλλάς, ψυχρά έστι ή καρδιά του βλέποντός σε και μη αισθανομένου, ότι ό έραστής βλέπων την κόνιν της έρωμένης του· εύχόμενον την άνάστασιν της: «Όνειρεύθην ότι ή Έλλάς έδύνατο και πάλιν ν' άναστή έλευθέρα... άλλά τά πάντα έδουαν εν αύτη πλην του ήλιου της» ποθούντα τέλος τον θάνατόν του εν αύτη: «Εκει ως ό κύκνος ψάλλον άς άποθάνω. Έπί χώρας δουλείας δέν θέλω νά ζώ.» Έδωκεν ούτως φραϊαν είκόνα του ήνουμένου, ήτις θά ήτο φραϊότερα έτι, άν τώ έδίδετο ό κατάλληλος καιρός νά την καλλιτεχνήση πλειότερον. Ο κ. Ραγκαβής και ως θέμα ήπό φραϊος και έπιβλητικώματος. Άν έλειπον αι λευκαί τρίχεις, αίτινες ως άκτινες περίεστερον τό ροδόχρουν πρόσωπόν του, θά τον έξελάμβανέ τις ως νεανίαν άμύστακον, χάρις εις τους ζωηροτάτους γαλανούς οφθαλμούς, την εύθυνην στάσιν του. Έν τώ μέσω της άναγνώσεως εκουράσθη πρός στιγμήν, εκλονίσθη ίσως. Τούτο ιδών τις του Συλλόγου, ήθέλησε νά τον βοηθήση καταργόμενον του βήματος, άλλ' ό κ. Ραγκαβής έδυσφόρησε σχεδόν, και επήδησε ζωηρότατα, ίνα άποδείξη ότι εινε άκραιός έτι. Κακή τις γλώσσα μοι έπιθύρισε, τότε εις τό δεξιόν όδ, όπερ, εν παρενθέσει, υπέστη τά πάνδεινα καθ' όλην την έσπεραν, διότι ήτο

έστραμμένον προς τό μέρος των κυριών. — Σπριγματιζώ ότι... κρύπτει τά χρόνια του ό κ. Ραγκαβής. Καί άλλη, πονηροτέρα, προσέθηκε: — Τις είδεν άν δέν έσπαζώνταν σήμεραν δύο... εκατονταετηρίδες! Άφίνω, φίλε μου, τά εν τώ μεταξύ άνακρουσθέντα μουσικά τεμάχια, τους βασιλικούς ύμνους της Έλλάδος και Άγγλίας και τον έθνικόν «Άπ'τά κόκαλα», όστις έπρεπε νά εινε έλαττήριον έγερνον πάντα καθήμενον και... τό δεξιόν μου ούς εύρε τέλος πάντων ήσυχόν. Ο Παράσχος! έπιθύριαν άπαξ έτι αι γυναίκες και έσιώπησαν τέλος. Ο Παράσχος! ό ποιητής δηλαδή, όστις, ως ούδεις άλλος, τάς έψαλε παρ' ήμιν, ούτινος, ως ούδενός άλλου, ήσπαθήσαν (εινε παρομοίωσις) τά δηγήματα. Όταν γυναίκα γεννηθή, διαν γεννιέται Εβα... Βυζανίαι γάλα κόκκινο άπ'της καρδιάς τη φλέβα. Έπεκράτησε λοιπόν σιωπή και παρά τάς γυναίξιν έτι. Η πρόσκλησις του Βύρωνος μέ εύρε νοσούντα, είπεν ό ποιητής, άλλ' έστω θά σής φέρω εις τό Ηρώον του Μεσολογγίου, όπου ή εύγνωμοσύνη του έθνους ήγείρε μαρμαρίνον τό άνάστημα του Βύρωνος. Άκούσατε τί ή εύγνώμων έλληνική λυρά έγραψε τότε και συνοδούσατέ με εκεί διά των πτερυγων της φαντασίας. Και άπήγγειλε μετά τόσου πάθους και ένθουσιασμού, ώστε ή έρμελής φωνή του ότε μέν προύκαλει ρίγη συγκινήσεως, ότε δέ έξήρεν εις τό ύψος της ποιησεώς του τους άκροατάς, και άλλοτε έφερεν αύτοίς δάκρυα. Ω Βύρων! έλεγεν.

Νίαν ποθεις όπερ ήμιν ζωνήν νά θυσιασής; Θάλεις ν' άνέλθεις εις την γήν ή πάλιν νά κατέλθης; Νά λάθης εις την χειρά σου την λύραν την μεγάλην; Και μόνος έγαρόμενος ως άλλος καθ' όλων Νά κάμης έίφος την χορδήν και τ' έσμα πυροβολών;... Φέρε την νόκτα την αυγήν... παν ότι θέλεις φέρε Άρκει ν' άλλάξη ή ζωή και σό νά την διαρήςης Νόκτες δέν εν'αι νόκτες μας κ' ήμεραι αι ήμεραι Τά πάντα μετεδλήθησαν... Κλαύς νά πίνουν άνδρου ψυχαι τά δάκρυά σου Μειδίας ν' άνθιση ή γή εις τό μειδιάρ σου.

Και άκράτητος επεκράτη ένθουσιασμός, ότε ό ποιητής καταρχόμενος άπεχαίρειτιζε τον Βύρωνα λέγον:

Κλίνατε όλαι ή μουσική πνεθίμως άς ήχηση Κ' εύγνωμοσύνης στεναγμός τον Βύρον άς κοιμιση.

Τοιαύτη υπήρξε, καλέ μου φίλε, ή έορτή του συλλόγου, όστις από πολλού έφαινετο κοιμώμενος. Καί θά κοιμηθή πάλιν, διότι ό ακαπός του έξεπληρώθη. Υπάρχουσι φυτά εν μόνον άνθος αναδιδόντα, και έπειτα μαραινόμενα. Ο Βύρων άνέδωκεν φραϊον άνθος ευγνωμοσύνης, τον εν Μεσολογγίω άνδριάντα, και... ούδέν άλλο πλέον τώ άπομένει νά πράξη. Ω άν ήθελε ν' αναδώση εν έτι άνθος! Άν ήδύνατο νά δωρήση ήμιν τά έργα του Βύρωνος παρουσιάζων την ψυχήν του υπό μορφήν έλληνικήν, όπως εν έλληνικήν μαρμαρίν άπετύπωμε τό σώμα του!

Η ΚΡΗΤΗ ΝΗΣΟΣ Η ΣΑΝΙΣ;

Φαινόμενον περιεργότατον, άξιον νά έφελευθή την προσοχήν, ού μόνον του γεωλόγου, άλλά και του άρχαιοδιδου, και παντός περιέργου, παρουσιάζουσι αι άκται της Κρήτης. Η νήσος αύτη, ήτις, ως εν τώ γεωγραφικώ χάρτη φαίνεται, όμοιάζει με σανίδα επιπλέουσαν της Μεσογείου, έχει τώ όντι πολλήν την αναλογίαν προς σχεδίαν λιχνίζομένην υπό των υδάτων, διότι, εν ό από της μιάς άκρας άνοψύεται, από της αντίθετου βυθίζεται. Τό φαινόμενον τούτο παρατήρησε τό πρώτον και έξηκρίβωσεν ό υπό ύδρογραφικήν ιδίως έποψήν μελετήσας την νήσον Άγγλος πλοίαρχος T. A. B. Spratt. Τό πράγμα φαίνεται τά μέγιστα ενδιαφέρον και υπό άλλας μέν έπόψεις, άλλ' ιδίως υπό την άναφοράν αύτου προς την άρχαίαν γεωγραφίαν, διότι, ως θά ιδωμεν, ένεκα της άνοψώσεως των άκτών, πολλών άρχαίων πόλεων ή τοποθεσιών, καιπερ ακριβώς άρισμένην παρ' τοις άρχαίοις γεωγράφους, άποβαίνει ταυόν άγνωρίστος. Ακριβώς δέ τοιαύτη δυσχέρεια περί την άνεύρεσιν άρχαίων τινών πόλεων ώθησε τον άγγλον πλοίαρχον νά παρατηρήση, μήτοι συνέβαινε και εν Κρήτη τό φαινόμενον της άνοψώσεως της άκτής, όπερ είχεν ήδη παρατηρήσει εν Κυθήροις, άλλ' εις βαθμόν έλαχίον.

Τά πρώτα της άνοψώσεως ίχνη παρατηρούνται εις την έκβολήν του ποταμού Άρμουρού (Ρεθύμνης), ήτις εινε σχεδόν πεφραγμένη υπό βράχων και μιάς σφύτιδος. Προχωρούντες προς δυσμάς, απαντώμεν την Μινώαν, πόλιν άρχαίαν, μνημονευομένην υπό του Στραβώνος και του Πλινίου, και κειμένην επί της παραλίας του Άκρωτηρίου, ακριβώς άπέναντι των Άπτέρων. Τά έρείπια της φαίνονται υπεράνω ήμικυκλικού κόλπου, έντελώς άποκεχερωσμένου, ούτινος τον πρόσθιον πρόσθλον συνεπλήρου νησίς τις ή χερσονήσος. Ούτος ήτο προφανώς ό λιμήν της πόλεως, άποχερωθείς συνέπειά της βαθμιαίας άνοψώσεως της παραλίας.

Ούχ ήττον ισχυράς ενδείξεις του φαινομένου παρατήρησεν ό Spratt εν τώ κόλπω της Σούδας, ιδίως δ' εις τάς άλικάς της νοτίας παραλίας, όπου ή θαλάσσα φαίνεται άποσυρθείσα περί τό τρίτον μιλλίον εξ άνοψώσεως της ξηράς: κατά 6 1/2—7 πόδας.

Έφ' όσον χωρούμεν προς δυσμάς εν Χανίων, ακολουθούντες την μέχρι του μοναστηρίου Γωνιάς χθαμαλήν παραλίαν, επί τοσοούτον ή άνοψώσις, αύξουσα, καθίσταται καταρρανεστέρα. Παρ' την νησίδα Θεωδωρού εύρέθη 9 πόδων, εν ό παρ' την Γωνίαν ήτο 11 περίπου πόδων. Έκ τούτου δ' επήλθεν αξιοσημείωτος ύποχώρησις της θαλάσσης, αύξήσασα την ξηράν κατά 500—600 μ. εις πλάτος. Διακρίνεται δ' ή άρχαία άκτή εκ πλείστων σπηλαίων, διερρηγμένων υπό του κύματος, και βραχών οδόντων, ούτινες

εύρισκονται εις τους μυχούς του κόλπου Χανίων. Ο άρχαίος λιμήν της Κισσαμου άποτελει την σπουδαιοτέραν του φαινομένου άποδειξιν, διότι εινε σχεδόν άπεξήραμμένος. Τό άρχαίον αύτου προτειχίσμα, άποτελούμενον εκ μεγάλων τιτανολίθων, εινε ήδη σχεδόν καθ' όλοκληρίαν έξω της θαλάσσης, τώ ύπ' αύτό έδάφους άνωψώσεως περί τους 18 πόδας. Η αύξησης της άκτής και ένταυθα εινε αξιοσημείωτος και εινε προφανής, ότι ή θαλάσσα ήπτετο άλλοτε της βραχέους άκρας του ύψώματος, έφ' ού κείται τό άρχαίον φρούριον. Αι νησίδες Κορύκαι, κειμεναι εις τό μέρος, όπερ τάνυν καλείται Γραμβούσα, ήσαν, κατά τους άρχαίους γεωγράφους, τρεις: άλλά σήμεραν βλέπομεν μόνον δύο, διότι ή τρίτη, έγγύς της νήσου κειμένη, ήνωθη μετ' αύτης, εκ της άνοψώσεως της παραλίας, και άπετέλεσε χερσονήσον. Έπί της βόρειας δέ του βράχου της Γραμβούσας φαίνονται γραμμικήν χαραχθείσαι υπό της θαλάσσης, και δεικνύουσαι τάς άλληλοδιαδόχους άνοψώσεις. Η ύψηλότερα τούτων εινε περίπου 22 πόδας υπεράνω της σημερινής επιφανείας της θαλάσσης. Μείζονος σπουδαιοτήτος, άποδείξεις μάς παρουσιάζουσι τά έρείπια της άρχαίας πόλεως Φαλασάρνης, ής ό τεχνητός λιμήν, ό υπό των άρχαίων γεωγράφων μνημονευόμενος, φαίνεται εις ίκανήν από της άκτής άπόστασιν έντός της ξηράς. Είνε δέ ούτος γήινόν τι κοίλωμα τετράγωνον, με έλληνικά τέγην έκτάκτως παχέα, τά όποια λεπτομερώς περιέγραψεν ό Pashley. Ο Spratt, παραβαλόν τά άνωτερα ίχνη της άρχαίας θύρας, και τό ύψος της υπό των τεγών έζωσμένης έκτάσεως, παρατήρησεν, ότι, εάν τό μέρος τούτο της νήσου κατεκλύζετο και πάλιν υπό της θαλάσσης, ό πενρίβλος θά ήτο ήδη τρεις πόδας υπό τό ύδωρ. Άλλά δέν νά λάθωμεν ύπ' όψει, ότι τό κοίλωμα κατέστη άβαθέστερον εκ της εν αύτώ έπίσφωρσεως λίθων και χώματος, και ότι, τούτων αιρομένων, ό λιμήν θά ήτο κάλλιστα τετειχισμένος, και ίκανός νά επαναλάβη την άρχαίαν του χρήσιν. Η δυτική της Κρήτης παραλία άπολήγει εις τό άκρωτήριον Κριού-μέταπων άπέναντι τούτου κείται, κατά τους άρχαίους γεωγράφους, αι τρεις νησίδες Μουσαγόραι· άλλά σήμεραν μόνον μίαν βλέπομεν, τό Έλαρονήσι, χωρισζομένην από της στερεάς δι' άβαθούς και στενού πορθμού. Άνάγκη επαμένως νά παραδεχθώμεν, ότι αι δύο άλλαι είσιν αι άκραι του Τράχηλα και του Σελίνου, επ' ανατολάς του Άκρωτηρίου ύψηλαι χερσονήσοι, συνδεόμεναι με την νήσον διά κοιλιάδων εκ προσχώσεως σχηματισθεισών (alluviables). Τό άναγκαίον τούτο συμπέρασμα ύποστηρίζουσι αι επί των βράχων (βωαι, δεικνύουσαι άνοψώσιν της άκτής) 22—24 πόδων. Η τροποποίησις αύτη της άρχαίας

γεωγραφίας επικυρούται και υπό των λιμνών λιμνίσκου τινός καλούμένου Βιένου και μνημονευόμενου εις τον Περίπλου, ως κειμένου άρκτικής του Κριού-μεταίου, και έχοντος πηγήν γλυκύας ύδατος. Διότι ό άγγλος περιηγητής εύρε τον λιμένα τούτον, όπως περιγράφεται, άλλά νύν έχει άποβή τόσω άβαθής εκ της άνοψώσεως της παραλίας, ώστε μέλις εινε κατάλληλος διά δύο ή τρεις λέμβους, εν ό κατά την άρχαίότητα ειχε πλάτος 280 όργυιών (2 1/2 cables), ή ενός τετάρτου μιλλίου. Τό άνωτάτον της άνοψώσεως όριον εύρίσκουμεν μεταξύ Σελίνου και της άρχαίας πόλεως Λισσού, φθάνον εις 26 περίπου πόδας· άλλ' εν Λισσώ και Σιτάς εινε μόνον 22 πλ, τούθ' όπερ δεικνύει, ότι εκ του σημείου τούτου άρχεται ταπεινούμενη ή παραλία καθ' όσον χωρούμεν προς ανατολάς. Κατά τον Σταδιασμόν και ή Λισσός και ή Σιτάς, πόλις γειτονική, είχαν λιμένας, και μ' όλον τούτο σήμεραν ούδέτερά αύτων έχει λιμένα, έστω και διά λέμβων. Δέν εινε δέ δύσκολον ν' άναγνωριθώ ή τοποθεσία των της Σιτάς μάστιστα τό όνομα διατηρείται και νύν. Τούτ' αύτό συνέβη και εις τον λιμένα της Ποικιλιάσου, αναφερόμενον εις τον Σταδιασμόν, όπερ άποδεικνύει, ότι ή άνοψώσις έγένετο μετά την τελευταίαν ρωμαϊκήν περίοδον, διότι ή χρονολογία αύτη περίπου άποδίδεται εις τον Σταδιασμόν. Είς τους βράχους της Τρυπητής (εν Ποικιλιάσφ) ή άνοψώσις φθάνει μέχρις 20 π., άλλ' εν Άγία Ρουμέλη εύρέθη μόνον 12 π. Ούτω δέ μικρόν, κατά μικρόν, έλκτιομένη καθίσταται άνεπαίσθητος, όσον φθάνομεν προς την Μεσάραν, εις την άπόκρημον άκραν της Πλάκας. Έντευθεν έξ' εναντίας άρχεται καθίζησις της παραλίας, καθισταμένη μάλλον επαισθητή όσον χωρούμεν προς ανατολάς. Τά μάλλον αξιοσημείωτα λείψανα της άρχαίότητος εν Μετάλλφ εινε περί τους εκατόν τάφοι, έσκαμμένοι επί των βράχων της άκτής. Τίνες τούτων, ούτινες εύρίσκονται επί των οχθών του όρμου, καλύπτονται εν μέρει υπό της θαλάσσης, όπερ, μετ' άλλων παρατηρήσεων, δεικνύει, ότι τό ανατολικόν ήμισυ της Κρήτης, υπέστη καθίζησιν, κατά του, μεταγενεστέρου χρόνου, εν ό χρόνω άνοψούτο τό δυτικόν ήμισυ. Καίτοι δέ δέν εινε εύχέρης νά εξακριβώθη και τό μέτρον της καθίζεσεως, όσον τό της άνοψώσεως, ούδέν ήττον ό Spratt τό ύπολογίζει ως υπερβαίνον εν τισι σημείοις τους 13 πόδας. Έπί της άκρας του άκρωτηρίου Σιδήρου άνοίγεται προς νάτον ώραίος κόλπος με δύο ή τρεις νησίδας έμπροσθεν εις τό βάθος δ' αύτου σχηματίζεται ύφορμός τις, άποτελών καταφύγιον λίαν πρόσφορον διά πειρατήν των άρχαίων χρόνων. Ο περιγράφας άρχαίος τον λιμένα τούτον άναφέρει, ότι ειχε νάον της Άθηνάς· τούτου τά έρείπια κείται σήμεραν προφανή εις

την μυχόν του όρμου, και συνίστανται από βώαιν οικοδομής τετραγώνου ήμικεχωσμένης υπό της θαλάσσης. Συγγραφείς τις Ένετός περί τό 1586 έξηγει την σπάνιν λειψύδων των πόλεων Μινώας, Όλοντίας και Όλοούτος, λέγων ότι εκάλυφθησαν υπό της θαλάσσης. Ο λιμήν της Σπιναλόγκας σχηματίζεται υπό μακράς χερσονήσου, συνδεόμενης τη Κρήτη διά χθαμαλού και στενού ίσθμου, τρεις πόδας μόλις ύψομένου υπέρ την θαλάσσαν. Άλλ' ό ίσθμός ούτος κατά τους άρχαίους χρόνους πρέπει νά ήτο πολύ ύψηλότερος και ευρύτερος· διότι επ' αύτου φαίνονται έρείπια άρχαίας πόλεως, ής μέγα μέρος διατελει ύψαλον έφ' εκατέρου των άκρων του ίσθμού. Άλλά και εις άλλα μέρη, τά όποια δέν αναφέρει ό άγγλος περιηγητής, φαίνονται άποδείξεις καθίζεσεως εν Ζουζούρφ του Ρίζου λ. γ. και εν Άγίφ Νικολάφ Μιραμβέλλου. Άκούσαι όμως αι παρατηρήσεις του, όπως άποδείξωσιν ότι ή Κρήτη πάσα υπέστη κινήσιν τίναν, ως τριτάτης ήμισυάκτουσιν, περί άξονα διερχόμενον διά της μέσης των βουνών του Κέντρου, και άρξαμένην κατά τους πρώτους μετά Χριστόν αιώνας. Ο Spratt και ό Baulin θέλουσι νά περιορίσωσι την διάρκειάν της κινήσεως ταύτης μέχρις της άρχής της Ένετοκρατίας εν Κρήτη· ήτοι μέχρι του ΙΙ' αιώνος, άλλά νεώτεροι παρατηρήσεις εις τά δυτικά μέρη της νήσου άποδεικνύουσιν, ότι ή άνοψώσις της ξηράς και ή υποχώρησις της θαλάσσης εξακολουθεί. Άλλ' αν ήδη άνοψώθη και εξαλειουώθη άνοψόμενον τό δυτικόν της νήσου μέρος, και κατεκλήθη τό ανατολικόν, εις παλαιότερους όμως χρόνους, καθ' όδ κ. Baulin παρατήρησεν, υπέστη αντίθετον κινήσιν: άνοψώθη τό ανατολικόν και κατεκλήθη τό δυτικόν· κατ' την αύτην αναλογίαν, δυνάμεθα νά συμπεράνωμεν, ότι εις μέλλοντες χρόνους θά ταπεινώθη μέν εκ της Κισσαμου και του Σελίνου, θ' άνοψώθη δ' εκ των μερών του Λασιθίου και της Σιτάς. Καί ιδού της πράγματι ή νήσος παρουσιάζει είκόνα τεραστίας σαινίδος, σαλευομένης επί των υδάτων. Ο κ. Spratt κατ' επανάληψιν εκφράζει τον θαυμασμόν του, ότι δέν σώζεται κάμμία παράδοσις εν τώ τόπω περί των άποτελεσμάτων του εν λόγω φαινομένου. Καί προσέτιθησιν ότι μόνον εις τά δυτικά της νήσου μέρη οι κάτοικοι, δεικνύοντες επί των ίχνών της άρχαίας άκτής βράχους τινάς περιβεβρωμένους υπό της θαλάσσης, λέγουσιν ότι εις τούτους οι άρχαίοι προσέδενον τά πλοία των. Καί τούτο θεωρεί ως εξησθενημένην παράδοσιν της συμβάσεως άναστατώσεως. Άλλά και της καθίζεσεως της παραλίας και της κατακλύσεως αύτης ύψη της θαλάσσης σώζεται έναργής παράδοσις εν Βιάννφ της Άρκαδίας, εν τώ άσμάτι Άλεξάνδρου και Έλένης, περί του έκαμα προμηνών έκτενη λόγον εν τη Έδδομάδι. ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΝΑΓΑΚΗΣ

ΦΟΙΝΙΕ ΕΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΩ

A'

Στὸ Μεσολόγγι τίποτε δὲν ἔχει μείνει, δίχως Νάχη στὰ στήθια μιὰ βολιδί· Ἐκεῖ λιθάρια καὶ δέντρα καὶ κρεμμισμένο τοῖχος, Ἐχουν Ἀράβικαις λογχαῖς καὶ Τούρκων πιστολιά!

B'

Μέσ' στὸ Ἡρώο, εἰς τὴ γῆ τὴ μαρτυροκαυμένη, Ποῦ τόσοι δράκοι κοιτοῦνται, σὸ χῶμα ξαπλωμένο Τὴν ὄρα πῶς ἐσοκέπαλαν τοῦ Μπάβρου τὴν ὄρα, (1) Καὶ ἀστράψε ὡσὰν σπαθιοῦ τὸ πρόσωπό τοῦ κόφι, Φοίνικας γέρος, μὲ πληγαὶς καὶ χροῖα φορτωμένος, Κυρτός ἀπ' τὰ γερᾶματα καὶ στὴ κορφή καυμένη, Ν' ἀνασκήσῃ τ' ἀφύλλια ἐπὶ στήθεσσι κλαδί του, Καὶ εἰς τὸν κόσμο, ἔλεγε, ποῦ ἦταρε μπροστά του:

«Παραμερίστε, βρὲ Παιδιά, παραμερίστε ὄλλο, «Χρῶτα μωρῶ ἐν γενεῇ, ἦλο παλῆδ ἑαυτοῦ» «Παραμερίστε γὰ ἰδῶ τὸ Ἀόρδο μου καὶ πάλι, «Νὰ ἰδῶ πῶς μοῦ τὸν ἔσανα τὸ χῶμα καὶ οἱ χροῖοι, «Νὰ εἰπῶ τὸ «καλῶς ὦρισες» σὴν Ἀόρα τὴ μεγάλη «Κ' εἰς μιὰ ματιὰ γὰ ζαναῖδῶ ἀετοῦ στερῶ κι' ἀπόδρι... «Μὴ φριθῆθῃτε, ὁ καιρὸς ἄρ μ' ἔχη χαλασμένα, «Τὸ δέντρο του τὸ ἀκριβὸ πῶς δὲν θὰ χαιρεῖται; «Μὲ τῆς ἀγάπης τὴ ματιὰ θὰ θυμῆθῃ κ' ἐμένα «Κ' ἀπ' ταῖς πολλαῖς λαθωματιαῖς εὐδὲς θὰ μὲ γνωρίσῃ... «Ἀνοίξτε, τόσοι ἔχομε καιρὸ γ' ἀκταμωθῶμε «Καὶ τόσα, τόσα ἔχομε παλῆ γὰ θυμῆθῶμε!

Ὁ κόσμος παραμέρισε κι' ὁ Μπάβρου ἐφάνη Ἐπαρῶδες πῶς χαμογελεῖ σὸ γέρο σὺντροφῶ του...

«Ἄχ, γάτος, εἶπε ἴθις αὐτός· χάρας δὲν εἶνε πλάνη «Νὰ τὰ σγορᾶ του τὰ μαλλιά καὶ γὰ τὸ μέτωπό του, «Σύντριψασμένους οὐρανὸς κι' ὀλόγγρο ἀστέρη «Νὰ τὸ πικρὸ χαμόγελο, τὸ φιλεῖστίνο χέρι, «Πῶς μὲ ταῖς χροῖταις μίραις φλοῦριά στὰ παλληκάρια «Κ' ἔδωκε ὄρδο σὶνδὸν αἰετὸ καὶ νύχι στὰ λειοτρία... «Καλῶς τὴ Ἀόρα, ποῦ ἀνείκε δὲν ἔπιασιν ἀόρμα «Τῆς δεινερίας τ' ἀέρισμα, τῆς δάφνης τὸ λουλοῦδι «Καλῶς τὴν ἀσθαρτὴ καρδιά, τὸ πικραμένο στόμα,

(1) Κατὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ Βύρωνος ἐν Μεσολογγίῳ κατὰ τὸ 1881.

«Ποῦ ἔβγαυε τὸ στεναγμὸ μαζὴ μὲ τὸ τραγοῦδι. «Καλῶς τὰ μάτια, πῶς κλείσαν τὰ δάκρυα κι' ὄχι μῆγμα, «Γὰ θυμῶμένο πέλαγος μὲ τ' ἀσημένιο χῶμα! «Πῶσο τοῦ μοιάζει δὲς τὸ τοῦ θάρρῳ πῶς θὰ μιλῆσῃ, «Καὶ πῶς ἀκούω τὴν φωνή, τὸ λάλημα τὸ πρῶτο, «Μὰ ὄχι δὲν μπορεῖ ποτὲ κάποιος γὰ ζουγγραφήσῃ, «Τὴ μυρῶδιὰ τοῦ ριασεμοῦ, τοῦ τουφεκιοῦ τὸν κρότο, «Ὅθις σὲ μάρμαρο μπορεῖ γὰ δειλῆ ποτὲ χέρι, «Τοῦ ἀηδονιοῦ τὸ λάλημα καὶ τ' ἀσφαρτὸ ἀγέρι... «Δὲρ εἴτ' ἐκίτρος· γέλασε ὁ πόθος τὴν καρδιά μου, «Ἄρ ὁ παλῆς μου σὺντροφὸς ἐνρίσκονταν κοτὰ μου, «Θὰ ἤρχονταν ἀπὸ ῥίλα μου ἀπὸ πρῶτα γὰ καθήσῃ, «Καὶ θάσκυψε τὸ φλοῦ του τὸ γέρο γὰ φιλήσῃ!!!... «Ἄχ, πῶσαις ἤρπονταν φοραῖς σὶνδὸν ἰσχύ μου ἀπὸ κάτου «Κ' εἰς χάρον σκόρπιζε σκοπὸ τὴ ζωτάρη καρδιά του «Ἐτραγοῦδοῦσε ἀνάστασι, εἰλευθερία κι' ἀγάπη «Κ' ἰουτροφεῖται τὸ σκοπὸ ἢ μπάλας τοῦ Ἀράπη! «Πῶσαις φοραῖς εἰς τὸν πλατὸ πορμὸ μου δὲν τὸν εἶδα «Τῆς Ἄδας του τὸ ὄνομα μ' ἀγάπη γὰ χαράσῃ, «Ν' ἀσπάζεται κόρη μικρῆς ὀλόχρονη πλεξίδα, «Καὶ δακρυσμένος στήν καρδιά ἐπάνω γὰ τὴ βάλῃ... «Μιὰ πύργα ἦταν πειδὸ χλωμῶς· μὲ κουρασμένο βῆμα «Ἀπὸ τοῦ Νόρμακ ἤρχονταν συντριψαστός· σὸ μῆγμα! «Ἐσκυψε καὶ μ' ἐφίλησε μὲ στόμα πικραμένο «Καὶ «Ἐχε γειά, ψιθύρισε, δέντρι μὲ ἀγαπήμετο!» «Ἀπὸ ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ τὸν βλέπω τῶρα πάλι, «Ἐὐχαριστῶ τὸν οὐρανὸ καὶ τὴν ἀνεμοῦλά, «Ποῦ ἀφῆσαν τὸ κουφάρι μου, πρὶν σωρευθῆ σὸ χῶμα, «Νὰ καμαρώσῃ μιὰ φορὰ τὸ φλοῦ του ἀόρμα! «Ἄς εἶθῃ τῶρα πῶς κέλες καὶ φλόγα γὰ μὲ κάψῃ...

Κ' ἐσώπασε δὲν ἔμεινε κάποιος χωρὶς γὰ κλάψῃ! Ἀγέρι πήρε, κ' ἔπιασε λουλοῦδι μωρῶμένο. Ἀπ' τ' ἀγαλμα τοῦ Μπάβρου σὸ δένδρο τὸ γυμμένο Παιὸς ἔβρισε, ποῖς, ἄρ ἔβριξε τὸ λουλοῦδο τ' ἀέρι, Ἦ τῶρριξε τοῦ Μπάβρου τὸ μαρμαρένιο χέρι!

(Ἐν Μεσολογγίῳ κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1881).

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΤΑ ΤΗΛΕΒΟΛΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Κρίσις Διαιθησιὰ τῆς «Ἐβδομάδος», Τὰ ἐν Ἑλλάδι πυροβόλα δυνατὸν γὰ διαφερόσιν εἰς δύο κατὰ χρόνους τάξεις: εἰς τὰ μέχρι τοῦ 1830 καὶ εἰς τὰ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος κατασκευασθέντα. Καὶ τῶν μὲν πρῶτων οὐτε πολλὰ περιεῖζονται οὐτε γνωστὰ εἶνε· διότι οἱ ἔνδοξοι σημερινοὶ Ἕλληνες ἀπηξιώσαμεν γὰ διατηρήσωμεν τὰ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Ἀκροκορυφίου, τῆς Τριπόλεως, τῆς Μονεμβασίας, τοῦ Μισοῦ, τῆς Πύλου, τοῦ Χλεμουσίου καὶ τῶν Πατρῶν (καθ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω), ἀγνοοῦμεν δὲ ποῦ κεῖνται, ἂν που σώζονται, τὰ τηλεβόλα τοῦ λάμπρου Κατσῶνη, τῶν ναυμαχιῶν τοῦ Εἰκοσίνου καὶ τοῦ Μεσολογγίου. Εὐτυχῶς σώζονται τινὰ ἐν Ναυπλίῳ σιδηρᾶ καὶ χαλκᾶ ἀναμῆ μετὰ βομβῶν σεσωρευμένα ἐπὶ τοῦ Παλαμῆδίου, τοῦ Ἰγ—Καλέ, ἐν τῇ αὐτῇ τῶ ὀπισθοστασίῳ καὶ ἄλλοι. Τούτων τὰ πλεῖστα εἶνε ἀνώνου-

μα. Θὰ ὑποθέσῃτε, ὅτι δὲν ἐξεπλήρωσαν τὸν προορισμὸν καὶ τὸ καθήκον αὐτῶν. Ἰσῶς δὲν ἔχετε δίκαιον διότι πιστεύω ὅτι συνέβη καὶ εἰς αὐτὰ ὅτι καὶ εἰς τοὺς διαχειρισασμένους αὐτὰ ἐν ταῖς μάχαις· δηλὰ δὴ ὅπως ἐξ ἐκείνων πλεῖστοι ἀληθῶς ἀνδραγαθήσαντες παρηγωνίσθησαν ἀπὸ τοὺς σαποκουλιάδες, οὕτω καὶ αὐτῶν ἀγνοοῦνται τὰ κατορθώματα ἐπὶ Τούρκων, Βενετῶν καὶ Ἑλλήνων τοῦ 21, ἀγνοεῖται δὲ τινῶν καὶ ἡ σεβάστη ἡλικία. Ἐν τῶν φαινόμενων δὲ σημερινῶν ἀξίων λόγου εἶνε ἐν Ναυπλίῳ κατὰ τὴν δυτικὴν μὲν ἀκρὰν τῆς πόλεως τὰ κλέντε ἀδελφίαν σιδηρᾶ τηλεβόλα παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ τὰ ἐν τῷ ὀπισθοστασίῳ ἐξ κεκολλημένα παραλλήλως μικρὰ χαλκᾶ τηλεβόλα καὶ τὰ αὐτοῖσι σιδηρᾶ τηλεβόλα ὅμοια πρὸς γάστρας κειμένας τὴν μίαν ἐντὸς τῆς ἄλλης (Fauconneau, Couleuvrière). Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰγ—Καλέ χαλκοῦν τηλεβόλων, ὁ Φειδίας, ὀνομασθεὶς οὕτω διὰ τὴν οὐρανὸ αὐτοῦ ὀμοίαν μὲ κεφαλήν

ὄρεως, φέρων δὲ ἐπὶ τῆς ῥάχους τὴν ἐπιγραφὴν τήνδε: ANNO MDCLXXII SEPTIMO IDUS MAII μαρτυροῦσαν ὅτι κατασκευάσθη ποδὸ τῆς στρατείας τοῦ Μωραζίνου εἰς Πελοπόννησον ἐπὶ ἄλλου δὲ τίνος ὑπὸ τὸ ὄρολόγιον τοῦ Καποδιστριαίου χαλκοῦ τηλεβόλου φέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Κορῶν τῆς Βενετίας, δηλουμένου διὰ τῆς ἐπιγραφῆς: 1685 MARCO ANTONIO NICOLO DI CONTI FONDITOR PUBLICO D'ARTIGLIERIA Δυστυχῶς δὲν σώζεται πλέον, μετὰ βληθείσα, πρὸ χρόνων εἰς πεντάρας καὶ δεκάρας, ἡ τραγεῖα Κοψαγεῖλα, περὶ ἧς ἐστάλησαν πρὸς δύο δεκαετηρίδων τὰ πολυδύνατα τηλεγραφηματα «Χόβαρτὰ πειλεῖ Συρον, ἐτοιμάσατε Κοψαγεῖλαν.» Ἡ δὲ δευτέρα τάξις τῶν ἀπὸ τοῦ 1833

πυροβόλων, ἐπειδὴ σχεδὸν οὐδέμιαν σφαίραν ἐβλεπον ἀλλὰ πάντοτε ἀκούονταν βροντοφανεῦντα κατὰ τὰς ἐθνικὰς καὶ βασιλικὰς ἐστᾶς, ὀρθότερον ἀντὶ τηλεβόλων γὰ καλῶνται τηλεκλύτα.

Κ. Γ. ΖΗΣΙΟΥ

ΕΣΠΕΡΙΝΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΣ ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ

(τέλος) Ὁ Βύρων ἤρπασε τὴν εἰκόνα, ἣν τῷ ἔδιδε τέλος ἡ Μαίρη, καὶ μεθῶν ἔφερον αὐτὴν εἰς τὰ χεῖλη του. — Ἦδη πρέπει γὰ ἀπομακρύνωμεν αὐτόν, εἶπεν ἡ μίς Μαίρη κρύφα τῇ θαλαμηπόλῳ. Στρεφομένη δὲ πρὸς τὸν Βύρωνα, ὅστις ἐν ἐκστάσει παρετήρει τὸ εἰκόνιον. — Ὑπάγετε εἰς τὸν κήπον πρὸς τὸν πατέρα μου, ὅστις ἐπιθυμεῖ γὰ εἰς ὀμιλήσῃ. Μετ' ὀλίγον ἔρχομαι καὶ ἐγὼ. Ἄλλ' ὅπως ἡ παιδιὰ εἶνε πλήρης, καλεῖσθε ἀπὸ τοῦδε Ἰάκωβος καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο θὰ ἀποκρίνεσθε. Σας θέτω ὑπὸ τὰς διατάγας τῆς Κλάδου, εἰς ἣν θὰ ὑπακούετε, ὡς γὰ ἦμην ἐγὼ ἡ ἴδια. Ὁ Βύρων, ὄλλως βεβουθισμένος εἰς τὰ δεινὰ αὐτοῦ, οὐδὲν πλέον ἤκουσεν. — Ἡ εἰκόνα αὐτὴ δὲν θὰ μὲ καταλίπῃ πλέον, ἐπιθύρισε ἐνθουσιῶδως. Ὑπάγω εἰς τὸν κήπον, ὅπως ἐν ἀνάσει ἐντριφῆσῃ εἰς τὴν θέαν τῆς. Αἰσθάνομαι πάντοτε τὴν ἀνάγκην γὰ ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν φύσιν τὰς πικρίας καὶ τὴν χαρὰν μου. — Ἐδῶ Μπέτσουεν! ἐφώνησε, προσκαλῶν τὸν πιστὸν σὺντροφόν του. Καὶ ἐνῶ ἐξήρχετο μεθῶν ἐξ εὐτυχίας, ἐπανεκαθίστανε τοὺς λόγους τοῦ Ἰ. Ρουσῶ: «Καθήμενος παρὰ τοὺς πόδας τῆς ἀγάπης μου, θὰ ἀλέθω τὴν κἀνακὴν σήμερον, ἄβριον, μεθαβριον, καὶ ἄπαντα τὸν βίον μου, κι' οὐδὲν ἄλλο ποτὲ θὰ πῶθῃσω.» — Καλὴν ἐντάμωσιν, μικρὲ Ἰάκωβε, τῷ εἶπεν ἡ μίς Μαίρη μετὰ τινος εἰρωνίας βλέπουσα αὐτὸν βράδεις ἐξοργόμενον. Καὶ στρεφομένη πρὸς τὴν Κλάδου. — Πρόσεχε τὸν μακρόθεν, προσέθηκεν. — Ἰππὶς δυστυχῆσατος, ἐπιθύρισε αὐτὴ μονολογοῦσα, ἐνῶ ἀπέμακρύνετο, ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι τὸν ἀναμένον μεγαλιτεραὶ συμφοραὶ. — Μοὶ ἐγγυᾶσαι περὶ αὐτοῦ, Κλάδου. Εἶπε εἰς τὸν πατέρα μου ὅτι εἶνε ἀστείμῶς καὶ ὅτι πρέπει γὰ φερθῆ πρὸς αὐτὸν ὡς γὰ ἦτο ἀληθὴς ἐργάτης. — Ταῦτοχρόνως κρότος ὀχθήματος ἤκούσθη. — Ἄ! ἰδοὺ τέλος· ὁ σὶρ Ἰωάννης, ἐφώνησεν ἡ Μαίρη ὡρὰ ἐκ τῆς συγκινησεως. Ἦτο καιρὸς γὰ φύγῃ ὁ ἄλλος. Τῶρα πρέπει γὰ κρατήσω ἐδῶ τὸν σὶρ Ἰωάννην, καὶ γὰ ἐμποδίσω τὴν συνάντησιν αὐτῶν. — Τὸ ὄρολόγιον ἐσήμανε τὴν ἕκτην ὥραν. Ὁ σὶρ Ἰωάννης δὲν εἶχε βραδύνει ὅτε κατὰ ἐν δευτερολεπτόν. Πρὸ ὥρῃς μετὰ μεμετρημένου καὶ ἀξιοπρεποῦς βήματος, ἐν ᾧ τὸ ὄρολόγιον ἐφώνησεν πῶς συνάθευεν ἐκαστὴν τῶν ἀνῆσυχῶν

τοῦ διὰ βραδείας καὶ ἡγερᾶς δονήσεως. — Τὸ λοιπὸν εἰς συνέβη, σὶρ Ἰωάννης; — Οὐδὲν, μίς; τῇ ἀπεκρίθη, λυγίζων τὸ ὕψηλόν αὐτοῦ ἀνάστημα καὶ ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα τῆς νεάνιδος. Ἐπεθύμουν μόνον γὰ εἰς πρὸςφερῶ ὡραίων τινὰ κοσμηματοθήκην, ἣν εἶχον ἐκλέξει ἐν τῷ χρυσοκόφῳ τοῦ Νότιγγκαμ καὶ δὲν εὐρον αὐτὴν· τοῦτο μὲ δυσπρόστησε σφόδρα. — Πόσον εἶσα ἀγαθὸς μὴ λησμονῶν με, ἐπανέλαθεν ἡ Μαίρη μετὰ τῆς γλυκειᾶς καὶ ταπεινῆς φωνῆς ψυχῆς ὑποδουλωθείσης ἤδη. — Ἄλλὰ τίς εἶνε ὁ νέος ἐργάτης, δὲ μακρόθεν εἶδον ἐν τῷ κήπῳ; — Εἶνε νέος Σκωττός, ἀντικαταστήσας τὸν ἀπελθόντα Ρουσῶν. — Μὲ ἐξέπληξε τὸ παράστημά του. — Ναί, εἶνε ὑπερήφανος ὡς ἄρχων. Ὅπως εἶνε πάντες οἱ ὀρεινοὶ, ἰστανταὶ ὡς κῶρδοι. — Ὁ σὶρ Ἰωάννης ὀμιλῶν προσήλω τούτῳ ὑποφάσιτος ὀφθαλμοῦς του ἐπὶ τῆς νεάνιδος, μετὰ τῆς αὐστηρᾶς προσοχῆς ἐμποροῦ ἐξετάζοντος καλόν τι εἶδος. — Καὶ τὸ εἰκόνιον σας, τί ἐγένετο, μίς Μαίρη; ἐνόμιζον ὅτι οὐδέποτε ἀπεχωρίζεσθε αὐτοῦ. — Ἡ νεάνις ἐρήγησεν ἀνεπαίσθητως. — Περιδιαβάουσα διὰ τοῦ πλοικαρίου ἐν τῇ δεξιαμένῃ, ἀπεκρίθη διὰ τραχειᾶς καὶ τεταραγμένης φωνῆς, τὸν ἀπόλεσα. Ἡ ἄλλοις διεπράγη καὶ ἔπασεν εἰς τὸ ὕδωρ, δὲν ἠδυνήθησαν δὲ γὰ τὸν ἐπανεύρωσιν. — Ὁμιλοῦσα δὲ, ὅπως διατηρήσῃ τὸ ἦθος ἀτάραχον, ἔσφουεν ἐκ τοῦ θαλακίου τῆς μικρῆς τῆς κωνοῦ, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ ἐξήλθε καὶ κατέπεσεν ὁ χάρτης ὁ περιέγων τοὺς στίχους τοῦ Βύρωνος. Ὁ σὶρ Ἰωάννης σπεύσας ἀνήγειρεν αὐτόν, ἀνοικτόν ᾗδῃ. — Ἄ! εἶνε στίχοι ἐπιθύρισε, ρίπτων ἐπ' αὐτοῦ ταχὺ βλέμμα. — Ἐπιτρέπετε, μίς Μαίρη;... — Καὶ πρὶν ἡ νεάνις, τεταραγμένη καὶ ἐρυθριῶσα, λάθῃ καιρὸν γὰ τῷ δώσῃ τὴν συγκατάθεσιν, ἤρξατο ἀναγινώσκων ὕψηλῃ τῇ φωνῇ, διακοπτόμενος μόνον ἐν ἐκαστῇ στροφῇ, ὅπως εἶπη: — Εἶνε ὠραῖον, ὠραϊότατον! — Δὲν τοὺς ἀνέγνωσα, εἶπε μετὰ πείσματος ἡ νεάνις καταρωμένη ἐνδομύχως τὸν ποιητὴν. — Φέρουσε καὶ ὑπογραφήν; Γεώργιος Βύρων, προσέθηκε διὰ τοῦ ἀταραχοῦ αὐτοῦ φλέγματος, διπλῶν τὸν χάρτην. — Ναί! ἔβλεν γείτων καὶ συγγενῆς, εἶπεν ἡ μίς Μαίρη μετ' ἀδιαφορίας. — Σας ἀγαπᾶ, ἐπανέλαθεν ὁ σὶρ Ἰωάννης προσήλων πάντοτε τούτῳ ὀφθαλμοῦς ἐπ' αὐτῆς. — Εἶνε παιδίον, μαθητὴς, μολις... — Ἄλλ' ὁ σὶρ Ἰωάννης λάθων ὀφθαλμῶν στασίς: — Ἄν τὸν ἀγαπᾶτε, μίς, ἀποσώρομαι... — Ἐγὼ! Τί ἰδέα! ἐφώνησεν ἐκεῖνη ποιοῦσα ζωρᾶν χειρονομίαν ἀποδοκίμαστέας!

— Ἄλλ' ἔπου δέχεσθε παρ' αὐτοῦ στίχους... — Ἄν τοῦτο σας ἀνεσυχῆ, σὶρ Ἰωάννης, δότε μοι... — Ἄν θέλετε γὰ τοὺς φυλάξῃτε... — Ἄλλ' ἐκεῖνη λαβοῦσα τὸ χάρτιον κατέσχισεν αὐτό. — Ἰδοὺ, εἶπε θυμωθεῖσα καὶ ρίπτουσα χαμαὶ τὰ τεμαχία. Εἰσαθε εὐχαριστημένως, σὶρ Ἰωάννης; — Εἰσαθε ἡ μνηστὴ μου, μίς Μαίρη, ἀπεκρίθη οὕτως διὰ σφοδρᾶς καὶ ἐπισήμερου φωνῆς. Ἡ δὲ μνηστὴ τοῦ σὶρ Ἰωάννου Μόστερ, μόνον αὐτὸν ὀφείλει γὰ ἀγαπᾶ. Ἄν ἐνόουν ὅτι καὶ τὸ ἐλάχιστον μῦθρον τῆς καρδίας σας ἀνήκεν εἰς ἄλλον, ὁ γάμος ἡμῶν θὰ διελυέτο. Θέλω ὄλλην τὴν ἀγάπην καὶ ὄλλους τοὺς διαλογισμοὺς σας. — Ἐστὲ βέβαιος περὶ τούτου, ἀπεκρίθη ἡ νεάνις διὰ σταθερᾶς φωνῆς. Τὸ ὀρκίζομαι. — Τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην ἐφάνη ἐπὶ τῆς θύρας ἡ Κλάδου καλοῦσα τὴν δεσποινίδα τῆς. — Τί συμβαίνει; εἶπεν ἀνήσυχος ἡ νεάνις. — Σας ζητεῖ ὁ πατὴρ σας, μίς. — Συγχωρήσατε μίαν στιγμὴν, σὶρ Ἰωάννης; — Οὗτος προσέκλινε σιωπηρῶς. — Ποῦ εἶνε ὁ Βύρων; ἠρώτησεν ἡ μίς Μαίρη ταπεινῇ τῇ φωνῇ. — Ρεμβάζει ὑπὸ τὰ δένδρα, ἀπεκρίθη ἡ Κλάδου. — Ἡ μίς Μαίρη συνέστησεν αὐτῇ προσοχὴν ὅπως μὴ τὸν ἀφήσῃ γὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἡ Κλάδου ὑπεσχέθη καὶ πάλιν τοῦτο. — Ὁ νεαρός λόρδος ἐροῦμβάζει ὄντως πλανώμενος ἀνά τὰς δένδροστοιχίας τοῦ ἐκτενῶς κήπου. Ἡ φύσις ἦτο μελαγχολικῆ. Πόρῳ λεπτῇ φθονοπαρῖνὴ ὀμίχλη ὕψουτο βραδέως ἐκ τῆς ὑγρᾶς χλόης, λυκόφως δὲ ῥοδόχρου περιέστερε τὸν κυανοῦν ὀρίζοντα πρὸς βορρᾶν, ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν, βυθίζομενὸν πρὸς δυσμὰς ἐντὸς τῆς ἀστυροειδοῦς λίμνης. Ἄνωθεν τῆς ἀκινήτου καὶ στενῆς κορυφῆς μεγάλῃ τῇ φωνῇ, διακοπτόμενος μόνον ἐν ἐκαστῇ στροφῇ, ὅπως εἶπη: — Εἶνε ὠραῖον, ὠραϊότατον! — Δὲν τοὺς ἀνέγνωσα, εἶπε μετὰ πείσματος ἡ νεάνις καταρωμένη ἐνδομύχως τὸν ποιητὴν. — Φέρουσε καὶ ὑπογραφήν; Γεώργιος Βύρων, προσέθηκε διὰ τοῦ ἀταραχοῦ αὐτοῦ φλέγματος, διπλῶν τὸν χάρτην. — Ναί! ἔβλεν γείτων καὶ συγγενῆς, εἶπεν ἡ μίς Μαίρη μετ' ἀδιαφορίας. — Σας ἀγαπᾶ, ἐπανέλαθεν ὁ σὶρ Ἰωάννης προσήλων πάντοτε τούτῳ ὀφθαλμοῦς ἐπ' αὐτῆς. — Εἶνε παιδίον, μαθητὴς, μολις... — Ἄλλ' ὁ σὶρ Ἰωάννης λάθων ὀφθαλμῶν στασίς: — Ἄν τὸν ἀγαπᾶτε, μίς, ἀποσώρομαι... — Ἐγὼ! Τί ἰδέα! ἐφώνησεν ἐκεῖνη ποιοῦσα ζωρᾶν χειρονομίαν ἀποδοκίμαστέας!

κείνους του Ρουσσώ εις τὸ εἰκόνην θεώ-
μενος ὁ φέρων αὐτὸν εἰς τὰ χεῖλη του ἐν
τῇ περιπαθῆ ἔκειν ψυχῇ τῇ ἀκαλύπτου
φλεγόμενη ὑπὸ τῆς μεγάλης τοῦ ἀπειροῦ
διψῆς εἰς κόνος σπινθὴν ἠναπτε τὴν πυρᾶν.
Παρελθόντες ἐρεῖδόμενος ἐπὶ δρυὸς, ἔχων
τὸ ὄμμα βεβουλισμένον ἐν τῷ κυανῷ αἰ-
θέρῳ, ὅτε δ' ἀκόλουθος αὐτοῦ Φλέγερ,
συντελέσας τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ διατα-
γὴν, τῷ ἐνεχείρισε τὴν πολυτίμον θήκην.
Ὁ Βύρων ἤσπασεν αὐτὴν καὶ χωρὶς τὴν
τὴν ἀνοίξῃ, ἔτρεξε κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν
οἰκίαν. Μάστιν ἡ Κλαδδὸ προσεπάθει νὰ
τὸν ἐμποδίσῃ, στάσα πρὸ τῆς θύρας. Ἐ-
κείνος ὀρμήσας πρὸς τὸ παράθυρον ν' ἀνα-
ριχηθῇ κρατῶν πάντοτε τὴν θήκην, ὁ
περὶ τῆσδε δι' ἐνὸς ἀλματος αὐτό, καὶ
εὐρέθη ἐκ μέσῳ τῆς αἰθούσης. Καὶ ἐν ᾧ
ἡ πτωχὴ Κλαδδὸ ἔξωθεν ἐφώνει μετ' ἀ-
πελπισίας. — Σταθῆτε, μιλῶρδε σταθῆτε!
— Θεέ μου! Θεέ μου! Ἐκεῖνος ἀναπέθη-
κεν ἡσυχῶς τὴν θήκην ἐπὶ τῆς τραπέζης
πλησίον τῆς λυχνίας ψυδρίζων.
— Ἀς πῶν θέσωμεν ἐδῶ, ὅπως τὴν
ἴδῃ εἰσερχομένη; θὰ εὐχαριστηθῶ μετ' τὴν
ἐκπλήξιν της.
— Λέγων ταῦτα ἐπορεύετο ὅπως κρυβῆ
ἐν τῷ κοιλώματι παραθύρου, ὅτε αἴρνης
εὐρέθη πρὸ τοῦ σίρ Ἰωάννου, ὅστις ἐξέλα-
θεν αὐτὸν ὡς ἐργάτην τοῦ κ. Χαβορτ.
Ὁ Βύρων ἐστάθη ἀποτόμως καὶ εἶπε
δι' ὑποκόπου καὶ τραχείας φωνῆς. — Τίς
λοιπὸν εἶνε ὁ περιεστακτικὸς ῥότος;
— Ἐκράτει δὲ εἰς χεῖρας τὸ εἰκόνην τῆς
μῆς Μαιρῆ, ὅπερ ὁ σίρ Ἰωάννης ἀνεγνώ-
ρισε. — Ποῦ εὔρες τὴν εἰκόνα ταύτην, παιδί
μου; ἤρωτησεν ὑπόπτως οὗτος. — Πῶς
εἶπατε; ἀπήντησεν ὁ Βύρων ἀγερώχως.
— Παράδοξος χωρικός! εἶπεν ὁ σίρ
Ἰωάννης. Μόνοντες, παρατηρῶν προσε-
κτικῶς τὸν νέον λόρδον. Ἐντὸς τῆς δε-
ξάμενης τὴν εὔρες; Ἐπανέλαβε μετ' ἡ-
μερότητος. Δός μοι αὐτήν. Θὰ τὴν ἀπο-
δώσω εἰς τὴν μῆς Μαιρῆ καὶ θὰ λάβῃς
μῖαν γυνίαν διὰ τὸν κόπον σου.
Ὁ Βύρων χωρὶς νὰ ἀποκριθῇ ἔορψεν
ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι
ποδῶν καὶ τῷ εἶπεν ἀποτόμως.
— Τίς εἶσθε; καὶ τί κάμνετε ἐδῶ;
Ὁ σίρ Ἰωάννης παρετήρει ἤδη τὴν ἐπὶ
τῆς τραπέζης κοσμηματοθήκην, καὶ ἐπὶ
πλησίον ὅπως τὴν ἀνοίξῃ.
— Ἴδου! τὸ κόσμημα ὅπερ ἠθέλον νὰ
ἀγοράσω διὰ τὴν μῆς Μαιρῆ, ἐψιθύρισε
ὄχι μόνον. Καὶ ἀπειθυνομένη πρὸς τὸν Βύ-
ρωνος τῷ εἶπεν ὑψηλοφρόνως.
— Πῶ; ὀνομάζεσαι, παιδί μου;
Φοβερὰ πλὴν ἐξωγραφηθῆ τότε ἐν τῇ
λεπτῇ καὶ ἐκφραστικῇ μορφῇ τοῦ Βύρωνος.
Δὲν τοῦ ἤρεσκε νὰ φανερωθῆ μετ' τὴν
ἐνδυμασίαν ἣν ἔφερε, προνοήσαντος ἀν-
τιζήλον ἐν τῷ ψυχρῷ ἐκείνῳ τζέντλεμαν,
ὅστις ἵστατο πρὸ αὐτοῦ εὐθυπενῆς καὶ
διειροδύει πρὸς τὴν πλεκτάνην, ἣν συγκε-
χυμένως πως ἠνύθει, ὑπερνήκισσε τοὺς
δισταχμοὺς αὐτοῦ. Ἐβαλέφας δ' ἄσκαρ-
δαυκτικὸν τὸν σίρ Ἰωάννην Μόνοντες, εἶπε
δι' ἡχηρῆς φωνῆς.

— Εἶμαι ὁ Γεώργιος Βύρων, βαρὸν τῆς
Ρώσδας, πατρίδος τῆς Ἀγγλίας.
Ὁ σίρ Ἰωάννης προσέκλιμα μετὰ ψυ-
χρῆς εὐγενείας.
— Σὺ γινώσκεις, μιλῶρδε, ἀπεκρίθη σοβα-
ρῶς. Ἡ ἐνδυμασία ὑμῶν μὲ ἠπάτησεν...
Ὄνομαζομαι σίρ Ἰωάννης Μόνοντες, καὶ
εἶμαι μνηστὴρ τῆς μῆς Μαιρῆς Χάβορτ.
— Ἄγεις! εἶπε φρικῶδως ὄχι μόνον ὁ
Βύρων. — Ἄπο τὸν τίτλον τοῦτον εὐρί-
σκομαι ἐνταῦθα κατὰ τὴν ὄραν ταύτην,
προσέβηκεν ὁ σίρ Ἰωάννης μετ' ἐλαφροῦς
ειρωνικῆς φωνῆς.
Ὁ Βύρων καταβεβλημένος ἔλεγε καθ'
ἑαυτὸν ἀπελπίς.
— Ἐξηγηταὶ ἤδη ὁ δόλος; ἢ διατί
νὰ με ἀπάτησῃ πῶσον ἀνάξιος; Βυθι-
σθεῖς δὲ εἰς ἀκρατον πόνον, δὲν ἤκουε πλε-
ον τὸν σίρ Ἰωάννην λέγοντα. — Ἀγα-
πῆτα τὴν μῆς Μαιρῆ... Σπεῖδω νὰ εἴπω
αὐτῇ πῶσον τὴν ἀποστρέφομαι. Τὸ πῶν
ἔλαξε μετὰ τὴν ἡμῶν... ἢ νὰ κρύπτῃ ἐν-
τὸς τῆς οἰκίας ἀντίζήλον! ὅποια ἀφρα-
σίαν!... Ὑπάγω νὰ τὴν εὔρω ἵνα ἐκδι-
κηθῶ. Προῦχωρεῖ δὲ πρὸς τὴν θύραν, ὅτε
ἐφάνη ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἡ μῆς Μαιρῆ. Δι' ἐ-
νὸς βλεμματικῶς ἠνύθησε τὰ πάντα καὶ ἔ-
μεινεν ἀναυδος.
— Μῆς Μαιρῆ, σὰς ἀφίνω μετὰ τοῦ μι-
λῶρδον, εἶπεν αὐτῷ ὁ σίρ Ἰωάννης προχω-
ρῶν εἰς συνάντησιν της. Ἐστὶ εὐτυχείας.
Ὁ Βύρων, ἀκίνητος, ἐφάνητο κεραυνό-
πληκτος. Τὸ ὑψικόρυφον καὶ λαμπρὸν ὄρος
τῶν ὀνείρων του κατεκρήμνιζετο βραχέως
πίπτον ἐπὶ τῆς καρδίας του.
Ἡ μῆς Μαιρῆ, ἐμπροσθέντα τὸν σίρ
Ἰωάννην νὰ ἐξέλθῃ, εἶπεν αὐτῷ.
— Ἀναμεινᾶτε, σίρ Ἰωάννην. Ἀφήσα-
τέ με νὰ ἐξηγηθῶ. θὰ ἴδῃτε ὅτι δὲν εἶ-
μαι ἔνοχος. Μείνετε σὰς ἐξορκίζω καὶ ἀ-
κούσατέ με.
Ὁ παρακλητικὸς ἦχος τῆς ἀγαπητῆς
ἐκαίνης φωνῆς, διεπέρα τὴν καρδίαν τοῦ
Βύρωνος. Ἄν εἰς τὰς χεῖρας ἐκράτει κε-
ραυνόν, βραχίονα ἤθελε ρίψαι αὐτὸν κατὰ
τῶν παρισταμένων ἄλλ' ἐντοῦτος κα-
τορθώσας νὰ κρατήσῃ τῆς ὀργῆς του, ἐ-
ξῆλθε τῆς αἰθούσης ρίψας θλιβερόν βλέμ-
μα ἐπὶ τῆς νεανίδος καὶ λέγων αὐτῇ μετὰ
πικρίας οὐδαμῶς προσέχων εἰς τὸν ἀντι-
ζήλον του καὶ βλέπων μόνον τὸν κεραυ-
νωθέντα ἔρωτά του.
— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ συγχωρήσῃ, μῆς Μαι-
ρῆ, διὰ τὸ κακὸν τὸ ὅποιον μοὶ κάμνετε.
Ἡ νεανίς, ἥτις μέχρι τίνος προπεφῆρη
αὐτῷ ὡς πρὸς παιδίον, κατεπλήγη ἐκ τῆς
ἀπελπιστικῆς στάσεώς του, πλησιάζασα
δὲ πρὸς τὴν εἰσερχομένην Κλαδδὸ, εἶπεν
αὐτῇ κρύφα καὶ συμπαθῶς.
— Ἐπιτήρει αὐτόν, Κλαδδὸ, διότι εἶ-
νε ἱκανὸς νὰ αυτοκτονήσῃ.
Ἡ ἀγαθὴ Σκωττικὴ ἔσπευσε ἐπὶ τὰ ἴ-
χνη τοῦ Βύρωνος. Ἡ μῆς Μαιρῆ, μείνας
μόνη μετὰ τοῦ σίρ Ἰωάννου, εἶπεν αὐτῷ
διὰ σοβαρῆς φωνῆς καὶ ἐν ταπεινῇ στά-
σει. — Τὰ φαινόμενα εἶνε ἐναντίον μου,
σίρ Ἰωάννην ἄλλὰ ὀρκίζομαι ὅτι μόνον
ὑμᾶς ἀγαπῶ. ὅτι δὲν ἠγάπησα ἄλλον ὃ
Βύρων ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ἀδελφός. Ἦλθαν

ἐνταῦθα ἐξ ἀπροόπτου, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦ
δυνατὸν νὰ τὸν ἀπομακρύνω, ἐσκέφθη νὰ
μεταμφεσῶ αὐτόν. ὅπως κατακόμω τὴν
αυτὴν τῆσδε σὰς. Ὄρκίζομαι ὅτι δὲν ἐγέ-
νετο δι' ἄλλον σκοπὸν. — Ἄλλ' ὁ νέος
οὗτος εἶνε θελκτικὸς, μῆς Μαιρῆ, ἐπανε-
λαβὲν ὁ σίρ Ἰωάννης διὰ στρυφνῆς φω-
νῆς. Εἶνε πικρῶς; τῆς Ἀγγλίας, εἶνε
γαμβρὸς ἀξιοδόξος, διατί νὰ μὴ ὑπεν-
δρευθῆτε αὐτόν; — Σὰς ὀρκίζομαι ὅτι ὁ
μῆς μόνον ἀγαπῶ. — Πῶς λοιπὸν συμ-
βαίνει, ἢ ἐν τῇ δεξιαμένῃ ἀπολεσθεῖσα εἰ-
κόνη νὰ εὐρίσκειται εἰς χεῖράς σου; — Δὲν
ἔδοξα αὐτῷ τὴν εἰκόνα μου, ἀπεκρίθη ἡ
νεανίς περυσιομένη. Ὑπὸ τῆς ἐνοτικῆς
τῆς γυναικὶς πονηρίας. Ἐκεῖνος μοὶ τὴν ἀ-
φάρπαξεν. Ὁ σίρ Ἰωάννης ἐμεδίεισεν εἰ-
ρωνικῶς καὶ δυσπιστίας. — Σὰς ὀρκίζομαι
ὅτι εἶνε ἡ καθορὰ ἀλήθεια, ἐπανέλαβεν ἡ
νεανίς μετὰ πείσματος.
Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκαίνην ὁ Βύρων
ὄχι μόνον ἀλλ' ἤρεμος ἠνοίξεν ἡσυχῶς τὴν
θύραν κρατῶν ἀπὸ χεῖρας τὴν εἰκόνα ἣν
ἐκ χειρὸς ἀπορούσης φερόμενος ἤρθετο νὰ
ἀποδώσῃ αὐτῇ πρὶν ἐγκαταλίπει τὴν Ἀγ-
γλίαν. Ἐἶχεν ἀπαρσάσει νὰ φύγῃ μακρὰν
ἀπὸς Ἀθηναίων τὸν ἀτυχῆ αὐτὸν ἔρωτα
καὶ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς νέαν βίον μὲλλον ἀρ-
μόζοντα αὐτῷ. Ὁ σίρ Ἰωάννης καὶ ἡ
Μαιρῆ, στρέφοντες πρὸς τὴν θύραν τὰ κῶ-
μα, ἐξῆλθον μετὰ ζωηρότητος τὸν
διαλογὸν αὐτῶν. Ἐν τέλει βεβουλισθεὶς
ἡ νεανίς, τὰς ἀντεγλήσεις τοῦ σίρ Ἰω-
άννου εἶπεν αὐτῷ εὐθύμως πως.
— Καὶ τέλος πάντων νομίζετε, ὅτι
φροντίζω κατ' ἐλάχιστον διὰ τὸ χαλὸν
αὐτοῦ παιδίον;
— Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ Βύρων ἔρραξε
φοβερὰν κραυγὴν καὶ ἀπεγνωσμένος ἔ-
φυγεν. Ὁ γυναικαλεγόμενος ἐστράφησαν
ζωηρῶς.
— Ὅχι σύμβηθ' ὀφείλω, εἶπεν ἡ μῆς
Μαιρῆ, καὶ δὴν τρέμουσα ὤρμησε πρὸς
τὴν θύραν. Ὁ σίρ Ἰωάννης ἠκολούθησεν
αὐτὴν διὰ βραδέως βήματος ψιθυρίζων.
— Ἡ μῆς Μαιρῆ εἶνε φιλάρεσκος καὶ
ζωηρῶς ὀφείλω νὰ τὴν ἐπιβλέπω... Ἡ
ἱστορία τῆς εἰκόνης ταύτης δὲν εἶνε
σαφής. Ὁ λόρδος Βύρων εἶνε ἀνὴρ ἐντι-
μος, θὰ μάθω παρ' αὐτοῦ πῶς εὐρέθη εἰς
χεῖράς του ἡ εἰκόνη.
Ὁ Βύρων καταλίπων τὴν αἰθούσαν ἔ-
τρεξεν εἰς τὸ ὄχημά του καὶ λαθὼν ἐκεῖ-
θεν πολὺκροτον εἰσέδυσεν ὡς παράφωον
εἰς τὸν κήπον. Ἀπὸ δὲ ἐπὶ τινος χρόνον
ἐπλανήθη μετὰ τῶν λοχημῶν καὶ τῶν
θάμνων τοῦ δάσους ὑπὸ τὸ ὄχρον τῆς
σελήνης φέγγος ἐστάθη παρὰ τὸ χεῖλος
τῆς δεξιαμένης ἐντὸς ἀναδενδράδος φι-
λυρῶν. Οἱ λόγοι τῆς μῆς Μαιρῆς εἶχον δι-
απεράσει ὡς πεπυρακτωμένους σίδηρος τὴν
καρδίαν του, ἐπανέλαβεν δὲ αὐτοῦς
μετὰ ἀγρίας μανίας ὑψὼν τὸ ὄπλον. Ἐνο-
μίσετε δι' φροντίζω κατ' ἐλάχιστον διὰ
τὸ χαλὸν αὐτοῦ παιδίον! Ἄ! κατάρρα
ἐπὶ σέ, γύναι! Κατάρρα εἰς τὴν Μοῖραν!
Ἄτιμος φράσις! Καὶ εἶσαι σὺ, Μαιρῆ, σὺ
ἡ κόμη τῶν ὀνείρων μου, ἥτις ἐπρόφε-
ρες αὐτὴν!... Νομίζετε δι' φροντίζω

κατ' ἐλάχιστον διὰ τὸ χαλὸν αὐτοῦ παι-
δίον. Μετὰ βραχέων δὲ αἰγῆν, ἐπανάρ-
χισε τὰς ἀρὰς αὐτοῦ διὰ διακεκομμένης
φωνῆς. — Τύχη τυφλὴ καὶ μωρὰ, λέγει,
θὰ σοὶ ρίψω τὴν ζωὴν μου κατὰ πρόσω-
πον ἵνα σὲ πύσω δι' αἵματος. Καὶ σὺ γῆ
δέξου τὸ αἷμά μου, ὡς ἀπαισίαν δρόσον.
Θέλω ἐδῶ νὰ ἀποθάνω. Τὸ φάσμα μου,
Μαιρῆ, ἀς ἐγειρέται μετὰ σου καὶ τοῦ
σὺζύγου σου κατὰ τὴν ἐσπέραν τῶν γα-
μῶν σου... Ἀς σοὶ παῖγον τὸ αἷμα!
Τὸ ὄνομά μου ἀς ἦχῃ εἰς τὰ ὠτά σου ὡς
πένθιμος κλαγγὴ κἀδωνος... Νομίζετε
ὅτι φροντίζω κατ' ἐλάχιστον διὰ τὸ χα-
λὸν αὐτοῦ παιδίον... Ἡ μήτηρ μου ὡς
αὐτὸς ἐφώνει ἀφύγε, στραβοπόδη! Ναι
φύγε μακρὰν τοῦ κόσμου τούτου! Φύγε,
ἄθλια!
Ὑψώσε τότε βραδέως τὸ ὄπλον καὶ
στρέφων τὸν σωλῆνα πρὸς τὸ μέτωπον
τοῦ προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ
στερέωμα. ἡ μελλὲ δὲ νὰ πείσῃ τὴν σκαν-
δαλίαν, ὅτε ἡ μῆς Μαιρῆ εὐρούσα τέλος
αὐτόν, ἐφώνησε πνευστικῶς.
— Τί κάμνετε;
Ὁ Βύρων ἐρήγησεν εἰς τὸν ἦχον τῆς
λατρευτῆς ἐκαίνης φωνῆς καὶ ἀπεκρίθη
μετὰ πικροῦ μειδιήματος. — Διεσκέδα-
σα, μῆς Μαιρῆ. Ἐπαίζον μετὰ τῆς τύχης.
— Μὲ ἐτρομάξατε, εἶπεν ἡ νεανίς πλησι-
άζουσα. Συγχωρήσατέ μοι, Βύρων, σὰς ἐ-
πλήγησα ἀκουσίως. Θανασίμως μετανόη-
σα, ἔχετε μεγαλὴν καὶ εὐγενῆ ψυχὴν, συγχω-
ρήσατέ μοι. Ὁμίλει δὲ διὰ σοβαρῆς καὶ
γλυκαίας φωνῆς, ἥτις ἁρμονικῶς ἐθώπυσε
τὴν καρδίαν τοῦ ποιητοῦ, ὅστις κατὰ μι-
κρὸν ἐπαύνητο. Ἡ ἐκκλησίαι εἰς τὴν γεν-
ναϊότητά του τὸν συνεκίνησε ὑπέκυπεν εἰς
τὸ ὑπέριτον θέλητρον δεσπῶς ἐξερχο-
μένης ἐκ τῶν χειλέων τῆς πόσον ἀγαπω-
μένης κόρης. Ἡ μῆς Μαιρῆ τολμηροτέρα
γενομένη ἐκ τῆς σιγῆς του ἐπανέλαβε
ταπεινῶς.
— Ἐχω χάριν τινὰ νὰ σὰς ζητήσω...
Ἡ εἰκόνη μου...
Ὁ Βύρων διέκοψεν αὐτὴν ἀποτόμως,
καὶ ἐξῆλθεν τὸ εἰκόνην.
— Θέλετε τὴν εἰκόνα σὰς, μῆς Μαιρῆ;
εἶπεν ἰδοῦ αὐτή.
— Ὄχι, φυλάξατέ την. Εἶπατε μόνον
εἰς τὸν σίρ Ἰωάννην ὅτι ὑμεῖς μοὶ τὴν ἀ-
φῆρατε. — Ἐγὼ νὰ ψευθῶ! ἐφώνησεν
ὁ νεαρός λόρδος, ποιῶν χειρονομίαν ὑψί-
στης καταφρονήσεως. Εἶμαι Βύρων ἐγὼ!
καὶ γνωρίζετε τὸ ἔμβλημα μου: Ἐμπι-
στεύου τῷ Βύρωνι. Οὐδέποτε θὰ ἀτι-
μάσω τὸ ἔμβλημα τοῦτο. — Ἄν με ἀγα-
πάτε ἀκόμη, εἶπεν ἱκετευτικῶς πάντοτε
ἡ Μαιρῆ, μὴ καταστρέψετε τὴν εὐτυχίαν
μου. — Τὴν εὐτυχίαν σὰς! εἶπεν ὁ Βύρων
ἔχριστος γένοντος. Ἀγαπάτε τὸν σίρ Ἰω-
άννην; Ἡ νεανίς ἐκύψε τὴν κεφαλὴν χωρὶς
νὰ ἀποκριθῆ. — Ὁ ἀνθρώπος οὗτος εἶνε
λοιπὸν καλλίτερός μου. Ἐπανέλαβεν ὁ
Βύρων διὰ φοβερῆς φωνῆς. Τὸν προκαλῶ
νὰ τὸ ἀποδείξῃ. Ἄλλ' ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ,
Μαιρῆ, παραφόρως. Πῶς! θὰ ἀφήσω ἵνα
ἀντίζηλον νὰ μοὶ ἀρπάσῃ τὴν καρδίαν

σου ὑπὸ τὰ ὄμματα μου; Σὺ εἶσαι ἡ κόμη
τῶν ὀνείρων μου δὲν θέλω νὰ γίνῃς
σὺζυγος ἄλλου. Ὄχι, ὄχι δὲν θέλω. Ἐν-
τὴ ἀπροσδοκῆτα ταύτη παραφορῆ, ἡ νεανί-
ς προσέβλεψε πρὸς ὡσεὶ ζητούσα βοή-
θειαν. Ὁ Βύρων ἐμάντευσε τοῦτο, ἐρυ-
θρίσας δὲ διὰ τὴν ζωηρότητα του προσ-
έθηκε μὲλλον ἠπίως δι' ἐπιστήμου τόνου
φωνῆς ἐκτείνων τὸν βραχίονα πρὸς αὐ-
τήν. — Πρόσεξον, μῆς Μαιρῆ! γνωρίζω
ἤδη ἐκ πείρας ὅτι πάντες ὄσοις κατη-
ράσθη ὑψὼν τὴν χεῖρα, οὐδέποτε ὑπῆρ-
ξαν εὐτυχεῖς. — Συγχωρήσατέ μοι, ἐπα-
νέλαβεν ἡ μῆς Μαιρῆ δι' ἱκετευτικῆς φω-
νῆς, δὲν ἠθέλον νὰ λυπήσω ὑμᾶς.
— Ἦσυχάσατε, εἶπεν ὁ Βύρων μετὰ
βαθείας πικρίας. Ἡ μήτηρ μου δὲν μοὶ
ἐπέσθη σαρκασμῶν παρομοίω. Σὲ συγ-
χωρῶ δι' αὐτοῦ. ὅπως συνεχώρησα
καὶ ἐκαίνην. Ἄλλὰ διατί με ἠπατήσατε;
Διατί ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον με ἀφήσατε
νὰ πιστεύω ὅτι με ἠγαπάτε; Ἴδου τί δὲν
δύναμαι νὰ συγχωρήσω. — Ἐπίστευον
ὑμᾶς ἀγαθὸν καὶ γενναῖον, ἐψιθύρισε ἡ
μῆς Μαιρῆ νεύουσα χεῖρα.
Ὁ Βύρων ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στή-
θους αὐτοῦ, νευρικός δὲ γέλως ἐξῆλθε τῶν
χειλέων του. εἶτα ἐφώνησε βραχέως. — Ὑ-
πάρχει ἐδῶ καρδία χαλκίνη. Ἄν κατὰ
τοὺς ἐπερχομένους χρόνους ἀκούσης νὰ
ὀμιλῶσι δι' ἀνδρα, δὲν δὲν κυβερνᾷ πλέον
οὔτε ὁ ἔρωτος, οὔτε τὸ ἔλεος, οὔτε ἡ ἐλπίς
τῆς δόξης, οὔτε ὁ ἐπαινος τῶν δικαίων,
ὅστις ἐν τῇ αἰσῇ τῆς ἀκάμπτου αὐτοῦ
φιλοδοξίας δὲν θὰ ὀπισθοχωρῇ οὔτε ἐνώ-
πιον αἵματος, τὸν ἀνδρα ἐκαίνον θὰ τὸν
ἀναγνωρίσῃτε. Τότε σκεφθῆτε καὶ πρὸ
τῶν ἀποτελεσμάτων ἀναμνησθῆτε τὴν
αἰτίαν.
Ἡ μῆς Μαιρῆ ἤκουεν ἀφρημένως ἢ το
ἀπασυρομένη εἰς τὰ τοῦ γάμου αὐτῆς
καὶ ἐφοβῆτο τὰς συνέπειας τοῦ σκανδαλοῦ
τούτου. Αἰφνίς ἐρήγησε, διότι μακρόθεν
εἶδεν ἐρχόμενον τὸν σίρ Ἰωάννην.
— Φείσθητέ μου σὰς ἐξορκίζω ἐφώνησε
ριπτομένη εἰς τὰ γόνατα τοῦ Βύρωνος.
Ἴδου ὁ σίρ Ἰωάννης. Τὸ ὄνομα τοῦτο πα-
ράξυνε τὴν μανίαν αὐο νεαροῦ λόρδου.
— Ὁ σίρ Ἰωάννης! ὁ σίρ Ἰωάννης!
ἐπανέλαβε σκοτοδινῶν καὶ ἐτοιμάζων τὸ
πιστόλιόν του. — Τί θέλετε νὰ πράξετε;
εἶπεν ἡ Μαιρῆ ἐγειρομένη ἐντρομος. — Θέ-
λω νὰ μάθω τί αἰσθάνεται ἀνθρώπος δια-
πράττων ἔγκλημα, ἀπεκρίθη ὁ Βύρων
μετὰ παγερῆς γαλήνης.
— Σὰς καθικετεύω, φείσθητε αὐτοῦ,
ἔλεγεν ἡ νεανίς ἀκολουθοῦσα ἀνυσύχως
τὰς κινήσεις τοῦ Βύρωνος.
— Ἄλλ' αἱ παρακλησεις σου με ἐξορ-
γίζουσιν, ἐφώνησε ὁ Βύρων μανιωδῆς δι'
αὐτόν λοιπὸν ἱκετεύεις;
Ἦδη τὸ βαρὺ καὶ μεμετρημένον βῆμα
τοῦ σίρ Ἰωάννου Μόνοντες ἀντήγει ἐπὶ
τῆς δένδρστοιχίας ἐγγύτατα τοῦ μικροῦ
ἐκ φίλων δάσους. Ὁ Βύρων ἠθέλησε
νὰ προχωρήσῃ, ἀλλ' ἡ μῆς Μαιρῆ ἐρήγη
ἀποτόμως πρὸ αὐτοῦ καὶ τὸν ἠνάγκασε
νὰ σταματήσῃ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκαίνην ἠκούσθη ἐν
τῇ γαλήνῃ τῆς νυκτὸς ἡ φωνὴ τῆς Κλαδ-
δου φωνούσης.
— Βοήθειαν! βοήθειαν!
Ἡ φωνὴ ἤρθετο ἀπὸ τῆς ἀντιπέρας
ὄχτης τῆς δεξιαμένης. Ὁ Βύρων ἀκολου-
θοῦμενος ὑπὸ τῆς μῆς Μαιρῆς καὶ τοῦ σίρ
Ἰωάννου, ἐπλησίασε εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἡ-
κουν τὴν Κλαδδὸ ἐπαναλαμβάνουσαν
μετ' ἀπελπισίας.
— Ὁ Ρούστων ἔπεσεν εἰς τὴν δεξιαμέ-
νην. Πνίγεται... Βοήθειαν!
— Ἀς πνιγῆ! ἐψιθύρισε ὁ σίρ Ἰωάν-
νης εὐθύμως. Εἰς χωρικός!
Ὁ Βύρων μετῆλαξε παραχρῆμα φυ-
σιογνωμίαν καὶ στάσις.
— Ὁ Μπέτσουεν καὶ ἐγὼ θὰ τὸν σώ-
σωμεν, ἐφώνησε ὀρμῶν πρὸς τὸ μέρος
ὅθεν ἐξήρχοντο αἱ κραυγαί. Ἐδῶ, Μπέ-
τσουεν. Ἥχηρὰ ὑλακὴ ἀπεκρίθη εἰς τὴν
πρόκλησιν καὶ ὁ Βύρων ἐπλησίασε τὴν
θρηνοῦσαν Κλαδδὸ, ἥτις τῷ εἶπεν.
— Ἐπεσεν εἰς τὰ χόρτα. Θὰ πνιγῆτε
χωρὶς νὰ τὸν σώσετε, μιλῶρδε. — Ὁ Ρού-
στων ἔχει ὀλόκληρον οἰκογένειαν ἣς εἶνε
τὸ στήριγμα, ἔχει μητέρα καὶ μνηστὴν
αἰτινὲς τῶν ἀγαπῶσιν, ἀπεκρίθη μελαγ-
χολικῶς ὁ Βύρων. Ἐγὼ οὐδένα ἔχω.
Λέγων ταῦτα ἐξεδύθη ἐν τάχει ἐντὸς
τοῦ ἀλιευτικῆς πλοιαρίου τοῦ Ρούστων
καὶ ἐβυθίσθη ἐντὸς τοῦ ἡμέμου ὕδατος,
ἐπ' οὐ ἀντικατωποτρίζοντο αἱ ἀργυροει-
δεῖς τῆς σελήνης ἀνταύγειαι.
— Ποῦ ἔπεσεν! ἠρώτησεν ἡ μῆς Μαιρῆ
ἐρχομένη πρὸς τὴν Κλαδδὸ. — Ἐκεῖ ὅπου
αἱ νυμφαίαι καὶ τὰ φύκη καλύπτουσι τὸ
ὕδωρ, ἀπεκρίθη ἡ Κλαδδὸ δακτυλοδεικ-
τοῦσα σκιερὸν τι μέρος πεποιτικῶν
διὰ λευκῶν ἀνθῶν. Προσευχθῶμεν ὑπὲρ
αὐτῶν, μῆς Μαιρῆ.
Καὶ ἐκλινε τὰ γόνατα ἐπὶ τῆς ἀμμά-
δους ἀκτῆς, ἐν ᾧ ὁ Φλέγερ καὶ ἀπαν-
τες οἱ ὑπῆρξαι καὶ ἐργάται τοῦ κ. Χα-
βορτ ἔτρεχον πανταχόθεν ζητοῦντες νὰ
μάθωσι τί τρέχει.
Μετὰ παρέλευσιν στιγμῶν, ἀνεφάνη ὁ
Βύρων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος
κολυμβῶν διὰ τῆς μῆς χερῆς καὶ κρα-
τῶν διὰ τῆς ἐτέρας τὸν Ρούστων λιπό-
θυμον, δὲν ὁ κύων εἶχεν ἀρπάσει ἀπὸ τοῦ
βραχίονος, διὰ τοῦ ἰσχυροῦ αὐτοῦ βρό-
χου. Οὕτω δὲ καὶ οἱ τρεῖς προσήγγισαν
τὴν ὄχτην περικυκλωθέντες ἐν τῷ ἄμα
ὑπὸ τῶν χωρικών φωνούντων.
— Ζήτη ἡ ἐξοχότης του! Ζήτη ὁ λόρ-
δος Βύρων!
— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, εἶπεν τρέ-
χουσα ἡ Κλαδδὸ καὶ ἀσπαζομένη τὴν
χεῖρα τοῦ Βύρωνος. Δύο δὲ χωρικοὶ λα-
βόντες εἰς τοὺς βραχίονας αὐτῶν τὸν λι-
πόθυμον Ρούστων ἔφερον εἰς τὴν οἰκίαν,
ἐνθα μετ' οὐ πολὺ ὁ νέος συνήλαθεν.
Ὁ Βύρων ἐνδύθη εἰς διὰ διατάξας νὰ
ζεύξωσι τὸ ὄχημα, εἰσῆλθεν εἰς τὴν με-
γάλην αἰθούσαν, εἰς ἣν πάντες εἶχον συ-
ναχθῆ. Ἐν ᾧ δὲ ἀπεχειρίτιζεν αὐτοῦς,

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Η Φυλλοθήρα

Ο εἶπεν δὲ ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν ὀρειωτέρων ὄρων τοῦ βελτίου δὲν ἦτο ἀκρομας...

Ὅτε δὲ καθουράσωσιν αἱ σταφιδωτήμονες ἢ μάλλον ἄς ἐχαριστήσωσιν ἀπᾶς ἐν τῶν θεῶν...

Κυρίαί Φαρμακοποιοί

Ἡ νέα ὁδὸς ἦν σπείρειν τὴν βελτίαν ἀπὸ τινος τοῦ κελυφοῦ τῶν κλασμάτων...

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Εἰχθηρία

Συνεστήθη μαῖρα ἐκ πλοίων πολεμικῶν πρὸς ἀσκήσιν τῶν πληρωμάτων...

Ἐξωτερικά

Ἐν τῷ Γερμανικῷ Κοινοβουλίῳ ὁ Βίσμαρκ ἐξέφωκας σπουδαίατα λόγον...

τρόπος τῆν ἐννοίαν τοῦ λόγου τούτου. Μία γὰρ ἐπίσημα ἐγένετο θέρους ἐπὶ τῇ δημοκρασίᾳ...

Ἀρχαιολογικά

Ἐν ταῖς ἀνακαταστάσι, ὡς ἀνεργασίῃ Ἀμερικανικῆς σχολῆς ἐν Κηφισσίᾳ...

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μά νθ φ. Δὲν σὰς τὸ λέγομεν διὰ τὰ σὰς κολλεκτοῦσιν...

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Ρυθμικὰ παίγνια κατὰ τὴν προβλεπὴν μεθοδὸν διὰ τὰς οἰκογενεῖας...

ὁ Ρούστων, ἐντελῶς συνελθὼν, παρουσιάσθη συνδεδεμένος ὑπὸ πῆς γλυκείας Κλαδδου.

— Ἰδοὺ ὁ σωτήρ σου, τῷ εἶπε, δεικνύουσα αὐτῷ τὸν Βύρων. Εὐχαρίστησον τὴν ἐξοχότητά του.

Ὁ Βύρων δὲ εὐγενεῶς χειρονομίᾳ ἠπαίδισεν αὐτὸν λέγων μετὰ ζωηρότητος:

— Εὐχαριστῶσόν τὴν μίς Μαίρην, χάριν αὐτῆς καὶ ὅπως κερδίσω τὴν ἐκτίμησίν τῆς διεκινδύνουσα τὴν ζωὴν μου..... ὁ Μπέτσουεν ὡσαύτως εἶπε σωτήρ σου....

Τῇ ἀληθείᾳ ἐγὼ Ρούστων σοὶ ὀφείλω χάριτας. Ὅ, τι ἐπραξ με ὠφέλησεν εἶχον ἀνάγκην νὰ ἐξέλθω τῆς χυδαίτητος τοῦ βίου καὶ σὺ μοὶ παρέσχες τὸ μέσον. Σὲ εὐχαριστῶ.

Λαβὼν δὲ φιλικῶς τὴν χεῖρα τοῦ Ρούστων ἐσφιγγὲν ἐπανειλημμένως αὐτήν. Ἐφαίνετο ὡς ἀρχὸν ἐν μέσῳ τῶν ὑπὲτέλων αὐτοῦ.

— Ὅσον ἀπορᾶ ὑμᾶς, σὶρ Ἰωάννη ἐπανάλαβε στραφεῖς πρὸς τὸν ἀντιζηλὸν τοῦ, δύνασθε ἀνευ φόβου τινὸς νὰ νομφουθῆτε τὴν μίς Μαίρην...

— Εἶνε ἀξίος ὑμῶν... Εἰσθε ἀξία αὐτοῦ.... Χαίρετε, Μαίρην. Ἐπίστευον ὅτι σὰς ἠγάπων, ἀλλ' ἠγάπων ἐν ὄνειρον. Ὑπανδρευθῆτε τὸν σὶρ Ἰωάννην Μόστερς...

— Σὰς παραγγώρισα, Βύρων, ἐπιθύρῃσεν ἡ μίς Μαίρην. Εἰσθε ἡ εὐγενεστέρη καρδιά τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ Κλαδδου καὶ ὁ Ρούστων ἐκλιον ἐν τινὶ τῆς αἰθούσης γωνίᾳ.

Ὁ Βύρων μετὰ τῆς οἰκειᾶς αὐτῷ ἐνεργητικότητος ἔδωκε πέρασ εἰς τοὺς ἀποχαιρετισμούς. Προσέκλινε ταχέως πρὸ τοῦ σὶρ Ἰωάννου καὶ τοῦ κ. Χάδσορθ...

— Ἐδοῦ Μπέτσουεν! Ἡ Κλαδδου ἐπιθύριζεν ἔχουσα τὸ πρόσωπον ἐνδοακρου.

— Πτωχὲ Βύρων! προωρισμένος εἰς τὴν δόξαν καὶ τὴν δυστυχίαν....

Ἰδοὺ τὸ ὄρασκῶπιόν του.

Ἀλλὰ καὶ ἡ μίς Μαίρην δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχεστέρη. Διαλευχθεῖσα ἐπὶ τέλους τὸν προτιμηθέντα σὶρ Ἰωάννην Μόστερς, ἐγένετο παράφρων ὀλίγον χρόνον μετὰ τοῦτο, καὶ ἀπέθανε τῷ 1832.

(Μεταφρ. τῆς κ. Αἰκ. Ζ.)

ELIE FOURÉS.